

KAZALO

KAZALO -----	1
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV -----	3
1. UVOD -----	5
2. ZGODOVINSKI ORIS IZRAELSKO-PALESTINSKEGA KONFLIKTA -----	7
2.1. OBDOBJE DO LETA 1948 -----	7
2.2. PRVA IZRAELSKO-PALESTINSKA VOJNA (1948-1949) -----	8
2.3. OBDOBJE 1949 – 1967-----	10
2.4. TRETJA IZRAELSKO-PALESTINSKA VOJNA (1967)-----	11
2.5. OBDOBJE 1967 – 2000-----	12
2.6. OBDOBJE GRADNJE ZIDU (2001 – 2004) -----	15
2.7. SODBA IZRAELSKEGA VRHOVNEGA SODIŠČA-----	17
3. SVETOVALNA FUNKCIJA MEDDRŽAVNEGA SODIŠČA V HAAGU -----	19
4. MEDNARODNOPRAVNA ANALIZA SVETOVALNEGA MNENJA O PRAVNIH POSLEDICAH GRADNJE ZIDU NA OKUPIRANEM PALESTINSKEM OZEMLJU -----	22
4.1. DOGAJANJE V OZN PRED SPREJEMOM RESOLUCIJE ES-10/14 -----	22
4.2. PROŠNJA ZA IZDAJO SVETOVALNEGA MNENJA O PRAVNIH POSLEDICAH GRADNJE ZIDU NA OKUPIRANEM PALESTINSKEM OZEMLJU -----	23
4.3. PRISTOJNOST SODIŠČA-----	25
4.4. PRIMERNOST IZDAJE SVETOVALNEGA MNENJA-----	29
4.5. VSEBINSKI DEL SVETOVALNEGA MNENJA O ZIDU-----	33
4.5.1. <i>Uporabno pravo</i> -----	34
4.5.2. <i>Ali gradnja zidu na okupiranem palestinskem ozemlju krši pravila in načela mednarodnega prava?</i> -----	38
4.5.3. <i>Pravne posledice gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju</i> -----	45
4.6. IZREK SVETOVALNEGA MNENJA O ZIDU -----	48
4.7. MNENJA POSAMEZNIH SODNIKOV-----	49
5. DOGAJANJE PO IZDAJI SVETOVALNEGA MNENJA O ZIDU -----	53
5.1. NEPOSREDNI ODZIVI NA SVETOVALNO MNENJE O ZIDU-----	53
5.2. DOGAJANJE NA OKUPIRANEM PALESTINSKEM OZEMLJU-----	54
5.3. DOGAJANJE V POVEZAVI Z GRADNJO ZIDU-----	57
6. NAMESTO ZAKLJUČKA -----	59
7. BIBLIOGRAFIJA -----	62
7.1. DOKTRINA-----	62
7.1.1. <i>Monografske publikacije</i> -----	62

7.1.2. Članki -----	63
7.2. DOKUMENTI -----	64
7.3. SPLETNE STRANI -----	67
PRILOGA I -----	69
PRILOGA II -----	72

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

IV. HK	Četrta Haaška konvencija o zakonih in običajih vojne na kopnem z dne 18. oktobra 1907
IV. ŽK	Četrta Ženevska konvencija o zaščiti civilnih oseb v času vojne z dne 12. avgusta 1949
AI	Amnesty International
AJIL	American Journal of International Law
angl.	v angleškem jeziku
čl.	člen
Ed.	Edition
EU	Evropska Unija
GS	Generalna skupščina
HP	Haaški pravilnik o zakonih in običajih vojne na kopnem, dodan k četrti Haaški konvenciji o zakonih in običajih vojne na kopnem z dne 18. oktobra 1907
HRW	Human Rights Watch
ICJ	Meddržavno sodišče v Haagu (International Court of Justice)
ICRC	Mednarodni odbor Rdečega križa
ILC	Komisija za mednarodno pravo (International Law Commission)
Ibid.	prav tam (<i>ibidem</i>)
km	kilometer
lat.	v latinskem jeziku
npr.	na primer
odst.	odstavek
OZN	Organizacija Združenih narodov
PLO	Palestinsko osvobodilno gibanje
res.	Resolucija
Sodišče	Meddržavno sodišče v Haagu (International Court of Justice)
str.	stran
št.	številka

UL	Ustanovna listina
UNEF	United Nations Emergency Force
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East
UNSCOP	United Nations Special Committee on Palestine
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization
ur.	urednik
v.	proti (<i>versus</i>)
VS	Varnostni svet
ZDA	Združene države Amerike
ZN	Združeni narodi

1. UVOD

Izraelsko-palestinski konflikt predstavlja eno največjih in najdalj časa trajajočih kriz, kar jih je človeštvo doživelo do danes. Zaradi svoje kompleksnosti predstavlja za mednarodno skupnost »gordijski voz«¹, s katerim se najrazličnejši subjekti mednarodnega prava ukvarjajo že več kot pol stoletja. Ko govorimo o subjektih, ki se zavzemajo za razrešitev omenjenega konflikta, ne moremo mimo prizadevanj Organizacije Združenih narodov (od tu dalje OZN), ki se z omenjenim konfliktom na več ravneh ukvarja že od svojih samih začetkov.¹

O razsežnosti konflikta pa ne govorimo samo zaradi njegovega trajanja, temveč predvsem zaradi njegovega pomena in posledic. Sam konflikt je pomemben za razvoj režima vojne okupacije, kot ga razumemo danes, predvsem zato, ker gre v primeru okupiranega palestinskega ozemlja za skoraj štirideset let trajajočo okupacijo. Posledica takega stanja pa so razne akcije in dejanja, ki povzročajo množične kršitve človekovih pravic ter kršitve temeljnih pravil in načel mednarodnega prava. Take kršitve navsezadnje mečejo senco tudi na verodostojnost OZN, zaradi njene nemoči pri reševanju tega problema.²

Produkt več kot 50-letnega obstoja tega konflikta je obširna zbirka resolucij, priporočil, mnenj in drugih dokumentov različnih organov OZN, s svetovalnim mnenjem Meddržavnega sodišča v Haagu o pravnih posledicah gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju z dne 9. julija 2004 (od tu dalje Svetovalno mnenje o zidu) pa je bil odprt tudi nov vidik prizadevanja OZN za rešitev izraelsko-palestinskega vprašanja – sodelovanje poglobljenega sodnega organa OZN. Prvič se je Meddržavno sodišče v Haagu (od tu dalje Sodišče) pri svojem delu spustilo v analizo izraelsko-palestinskega konflikta. Čeprav po eni strani Svetovalno mnenje o zidu ne pomeni znatnega odstopanja od že znanih stališč OZN do izraelsko-palestinskega vprašanja, pa po drugi strani pomeni pravno mnenje, izdano s strani sodnega organa. Tako izraelsko-palestinsko vprašanje

---

¹ Z najrazličnejšimi vprašanji izraelsko-palestinskega konflikta se v okviru OZN ukvarja več specializiranih agencij in delovnih teles, kot so npr. UNRWA, UNSCOP, UNTSO, OCHA, UNESCO,...

² Asociación para las Naciones Unidas en España: Las consecuencias jurídicas de la construcción de un Muro en el Territorio Palestino ocupado, Opinión consultiva de la Corte Internacional de Justicia y Nota Introductoria a cargo del Dr. Jaime Saura Estapà, Barcelona, 2004, str. 5.

presega okvire političnega vprašanja in se širi na pravno raven. In čeprav se bodo poskusi dokončne rešitve konflikta tudi v prihodnje gibali v omogočanju političnega dialoga med sprtima stranema, ki je nujen za zagotovitev trajnega miru in varnosti na tem območju, obstaja močna povezava med konfliktom in pravom. Ni mogoče zanikati, da bo za trajni mir in varnost potrebno doseči spoštovanje temeljnih načel mednarodnega prava obeh sprtih strani.

Za natančnejšo analizo je pomembna tudi sama funkcija Sodišča v okviru OZN, še bolj pa temeljne značilnosti svetovalnega mnenja kot takega. Čeprav gre v primeru Svetovalnega mnenja o zidu za svetovalno mnenje, ki kot takšno ne ustvarja obveznih pravnih posledic za države in je bilo izdano z namenom pojasnila in kot napotilo pri nadaljnjem delu Generalne skupščine OZN (od tu dalje GS OZN), pa je njegov prispevek vseeno velikega pomena.³

Zaradi vsega povedanega in zaradi ocene resnične vrednosti Svetovalnega mnenja o zidu je potrebna temeljita in razumljiva analiza mnenja in njegovih elementov. V uvodnem delu diplomske naloge bom najprej naredila časovni oris izraelsko-palestinskega konflikta, ki sicer tvori tudi del Svetovalnega mnenja o zidu in opisala Meddržavno sodišče v Haagu ter podrobneje predstavila svetovalno funkcijo Sodišča. Jedro diplomske naloge predstavlja analiza Svetovalnega mnenja o zidu, kjer bom skušala ob predstavitvi mnenja izpostaviti tudi njegov pomen in vpliv ter njegove morebitne pomanjkljivosti. Na koncu bom opisala tudi dogodke po izdaji svetovalnega mnenja in skušala oceniti vpliv Svetovalnega mnenja o zidu.

---

³ Pričakovati je, da se bo OZN pri svojem nadaljnjem delu navezovala na Svetovalno mnenje o zidu, prav tako pa bo, s sklicevanjem na pravno mnenje, mednarodna skupnost vršila pritisk na Izrael.

2. ZGODOVINSKI ORIS IZRAELSKO-PALESTINSKEGA KONFLIKTA

Za boljše razumevanje in umestitev Svetovalnega mnenja o zidu v okvir OZN je potrebno najprej narediti zgodovinski oris in izpostaviti temeljne značilnosti izraelsko-palestinskega konflikta. Krajša zgodovinska umestitev se pojavlja kot sestavni del Svetovalnega mnenja o zidu, vendar pa se mi zdi pomembno, da osvetlim zgodovinska dejstva, preden začnem s samo analizo mnenja.

Obširna zgodovinska analiza bi preseгла namen tega dela, zato se bom omejila na dogajanja na Bližnjem Vzhodu od prve svetovne vojne dalje.

2.1. OBDOBJE DO LETA 1948

Pred prvo svetovno vojno je bilo ozemlje Palestine del Otomanskega cesarstva (od 1516 dalje). Že pred koncem prve svetovne vojne je bila 2. novembra 1917 podpisana Balfourska deklaracija, s katero je Velika Britanija izrazila svojo podporo ustanovitvi židovske nacionalne domovine na območju Palestine, vendar brez omejitev državljanskih in verskih pravic obstoječih nežidovskih skupnosti na območju Palestine ali omejitev pravic in političnega statusa Židov v drugih deželah.⁴

Po prvi svetovni vojni je bil v okviru Društva narodov, leta 1922, temu ozemlju dodeljen status mandatnega ozemlja razreda »A«, mandat pa je bil zaupan Veliki Britaniji.⁵ Na območju Palestine je židovsko prebivalstvo leta 1919 predstavljalo 10 % celotne populacije, leta 1939 pa že 30 % celotne populacije. Imigracije Židov in zasegi ozemlja so izzvali aktivne upore arabskega prebivalstva, katerim so sledili pogosti nemiri skozi celotno obdobje britanskega mandata.⁶

Spomladi leta 1947 je Velika Britanija reševanje vprašanja Palestine prenesla na OZN in tako je bila 28. aprila 1947 sklicana prva izredna seja GS OZN, v okviru katere je bil ustanovljen Posebni Odbor OZN za Palestino (od tu dalje UNSCOP). UNSCOP je

⁴ Šobajić, V.: Judje in Izrael, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1982, str. 143.

⁵ Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion, I.C.J. Rep. 2004, str. 30, odst. 70.

⁶ Encyclopedia of Public International Law, Volume II, E-I, North Holland, 1995, str. 1475.

sestavljalo 11 držav, med katerimi pa ni bilo nobene države od 5 stalnih članic VS, zato da bi se zmanjšal politični vpliv velikih sil in zagotovila čim večja objektivnost.⁷ Arabska stran je sodelovanje z UNSCOP zavrnila. Ker med državami ni bilo mogoče doseči konsenza, je prišlo do večinskega in manjšinskega predloga. Večinski predlog je predlagal razdelitev Palestine na neodvisno arabsko državo in neodvisno židovsko državo, za Jeruzalem pa naj bi se ustanovil poseben mednarodni režim pod okriljem OZN (skrbniški svet).⁸ Manjšinski predlog pa je predlagal federalno ureditev Palestine z glavnim mestom Jeruzalem.⁹

GS OZN je 29. novembra 1947 sprejela resolucijo 181 (II) o nadaljnjem upravljanju Palestine, v kateri je priporočila Veliki Britaniji in vsem ostalim članicam OZN, naj sprejmejo in implementirajo razdelitveni načrt (»Partition Plan«).¹⁰ Arabsko prebivalstvo Palestine in številne arabske države so razdelitveni načrt zavrnilo z utemeljitvijo, da naj bi bil neuravnotežen.¹¹ Arabska stran je zagovarjala stališče, da židovska manjšina, ki predstavlja le tretjino vse populacije palestinskega ozemlja, ni upravičena do 55% ozemlja Palestine. Arabska delegacija je že pred sprejetjem resolucije 181 (II) zaprosila za predložitev vprašanja o Palestini Meddržavnemu sodišču v Haagu, s ciljem pridobitve svetovalnega mnenja s strani Meddržavnega sodišča, vendar pa je bil predlog zavrjen.¹²

2.2. PRVA IZRAELSKO-PALESTINSKA VOJNA (1948-1949)

Resolucija 181 (II) je vsebovala tudi določila o prenehanju mandata. Mandat naj bi prenehal čimprej, vsekakor pa ne kasneje kot 1. avgusta 1948. Do tega datuma bi morala Velika Britanija umakniti z ozemlja Palestine svoje oborožene sile. 21. januarja 1948 je Velika Britanija razglasila, da se bo do 15. maja 1948 dokončno umaknila z mandatnega

---

⁷ V UNSCOP so sodelovale Avstralija, Češkoslovaška, Gvatemala, Indija, Iran, Jugoslavija, Kanada, Nizozemska, Peru, Švedska in Urugvaj.

⁸ Večinski predlog so podprle Češkoslovaška, Kanada, Gvatemala, Nizozemska, Peru, Švedska in Urugvaj.

⁹ Manjšinski predlog so podprle Indija, Iran in Jugoslavija. Avstralija ni podprla nobenega od dveh predlogov.

¹⁰ Za sprejem resolucije je glasovalo 33 držav, proti sprejemu je glasovalo 13 držav, 10 držav pa se je glasovanje vzdržalo.

¹¹ Zgonec-Rožej M., Pravne posledice gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju, Pravniki, let. 60, št. 1-3, Ljubljana 2005, str. 52.

¹² Proti predlogu je glasovalo 21 držav, za predlog 20 držav, 12 držav pa se je glasovanja vzdržalo.

ozemlja. 14. maja 1948 Izrael, na podlagi resolucije 181 (II), razglasi svojo neodvisnost.¹³ Sledijo vojaški spopadi med Izraelom in nekaterimi arabskimi državami.¹⁴

15. julija 1948 Varnostni svet OZN (od tu dalje VS OZN) odloči, da razmere na ozemlju Palestine predstavljajo ogrožanje miru po 39. členu UL OZN, prepove nadaljnje vojaške spopade in opozori na možnost ukrepov po 7. poglavju UL OZN.¹⁵

16. novembra 1948 sprejme VS OZN resolucijo 62 (1948), v kateri odloči, da je potrebno doseči premirje v vseh sektorjih Palestine ter pozove vse vpletene strani, da poskušajo najti sporazumno rešitev. V skladu s tem dogovorom in ob posredovanju OZN (UNTSO) so bili leta 1949 sklenjeni mirovni sporazumi med Izraelom in sosednjimi državami.¹⁶ Eden takih sporazumov je tudi sporazum med Izraelom in Jordanijo, ki določa razmejitveno črto premirja med izraelskimi in arabskimi silami – zeleno črto («Green Line»), katere ne smejo prestopiti tako vojaške kot tudi paravojaške sile pogodbenic.¹⁷ Sporazum ne prejudicira končnega političnega dogovora med pogodbenicama, prav tako pa zelena črta ne prejudicira prihodnjih ozemeljskih dogovorov, mejnih črt in morebitnih zahtev pogodbenic v povezavi s tem. Sporazum določa tudi, da je razmejitvena črta lahko spremenjena le v skladu s skupnim dogovorom pogodbenic.¹⁸ Po sklenitvi sporazuma o premirju z Egiptom je Izrael pridobil tudi potrebno priporočilo VS OZN in je bil 11. maja 1949 sprejet med države članice OZN.

GS OZN pa je 11. decembra 1948 sprejela resolucijo 194 (III) 1948, v kateri je, *inter alia*, ustanovila Spravno komisijo OZN za Palestino (Palestine Conciliation Commission)¹⁹ in postavila temelje za reševanje begunskega vprašanja.²⁰

¹³ Do aprila 1949 je Izrael priznalo že 53 držav.

¹⁴ Te države so Egipt, Irak, Jordanija, Libanon in Sirija.

¹⁵ Encyclopedia of Public International Law, op. cit., str. 1481.

¹⁶ Mirovna pogodba z Egiptom je bila podpisana 24. februarja 1949; z Libanomom 23. marca 1949; z Jordanijo 3. aprila 1949 in s Sirijo 20. julija 1949.

¹⁷ Zelena črta je dobila ime po barvi, ki so jo uporabljali za zarisovanje razmejitvene črte na zemljevide.

¹⁸ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str.30, odst. 72.

¹⁹ Ob sodelovanju katere je prišlo do podpisa Lausannskega protokola, 12. maja 1949.

²⁰ Posebno pomemben je 11. člen omenjene resolucije, ki določa pravico do vrnitve beguncev na svoje domove in povračilo škode tistim, ki se ne želijo vrniti na svoje domove.

V prvi izraelsko-palestinski vojni je izraelska vojska okupirala velik del Palestine, z izjemo Zahodnega brega, reke Jordan in vzhodnega Jeruzalema, ki so pripadli Jordaniji, ter Gaze, ki jo je upravljal Egipt.²¹

2.3. OBDOBJE 1949 – 1967

Obdobje med letom 1949 in letom 1967 imenujemo tudi »obdobje nestabilnega miru«, saj so se izraelsko-arabski odnosi po podpisu mirovnih sporazumov še poslabšali, ker pa arabske države niso bile dovolj močne za novo vojno proti Izraelu, so začele uveljavljati takšen način vojnega stanja proti Izraelu, ki v mirovnih sporazumih ni bil specificiran, in sicer gospodarski bojkot ter prepoved plovbe skozi Sueški prekop ter zaliv Aqaba.²² Temu so sledili številni obmejni spopadi, ki so se sčasoma razvili v poseben režim bojevanja, ki ga svet do takrat ni poznal. Spopadi so vzdrževali nenehno vojno psihozo in strah med ljudstvom.²³ Omejevanje plovbe skozi Sueški prekop in zaliv Aqaba postane eno najbolj spornih vprašanj med Izraelom in Egiptom in leta 1956, v času »sueške krize« Izrael v sodelovanju s Francijo in Anglijo osvoji Sinaj. Napad na Egipt je kasneje obsodila vsa svetovna javnost, ob posredovanju OZN pa se je bil Izrael prisiljen umakniti iz Sinaja. Od tega trenutka dalje se je Izrael pri reševanju izraelsko-palestinskega vprašanja začel obračati na ZDA, kot vodilno silo zahodnega sveta.²⁴

V obdobju od leta 1957 do leta 1967 je razen občasnih obmejnih napadov vladalo zatišje, vendar pa je bilo skozi to obdobje moč čutiti napetost, ki se je povečevala do te mere, da so se odnosi med Izraelom in Sirijo do leta 1966 močno poslabšali.²⁵

Leta 1958 je bilo v Palestini ustanovljeno pod okriljem Jaserja Arafata gibanje Fatah, ki se je v letu 1967 pridružilo PLO in nato v letu 1969 tudi pridobilo vodilno vlogo v okviru PLO.²⁶

---

²¹ Tako je bilo pod izraelsko upravo približno 77% ozemlja bivšega mandata, kar je 21% ozemlja več, kot je Izraelu pripadlo po »razdelitveni resoluciji«; Encyclopedia of Public International Law, op. cit., str. 1483.

²² Plovba postane za Izrael izredno pomembna zaradi njegove regionalne izoliranosti.

²³ Šobajić, op. cit., str. 267.

²⁴ Ibid., str. 286

²⁵ Ibid., str. 289

²⁶ Cohn-Sherbock, Dan; Dawoud, El-Alami: The Palestine-Israeli Conflict: A Beginner's Guide, Oneworld Publications, Oxford, 2001, str. 140-141.

Na vrhu v Kairu leta 1964 je bil sklenjen v okviru Arabske lige dogovor o ustanovitvi organizacije, ki bo predstavljala celotno palestinsko ljudstvo. Na podlagi tega dogovora je bila 29. maja 1964 v Jeruzalemu ustanovljena Palestinska osvobodilna organizacija (od tu dalje PLO). Najprej ima PLO le finančne in propagandne vloge, po vojni leta 1967 pa prične tudi s politično in vojaško dejavnostjo za osvoboditev Palestine.²⁷

V tem obdobju se ostalim nesporazumom pridruži še spor glede izkoriščanja rečnih vod, ki zaradi omejenih vodnih virov na območju Palestine predstavlja pomemben vidik izraelsko-palestinskega spora.²⁸

2.4. TRETJA IZRAELSKO-PALESTINSKA VOJNA (1967)

Zaradi podpisa obrambnega pakta s Sirijo novembra 1966, so izraelski napadi na Sirijo spomladi 1967 obvezovali Egipt k posredovanju, kar pa je za Izrael predstavljalo zadovoljiv razlog za začetek nove vojne. Izrael si je v tej vojni pridobil veliko strateško prednost z uničenjem letalskih sil arabskih držav. Oslabljeni arabski odpor je Izraelu omogočil, da je v vojni leta 1967 zasedel vsa ozemlja, ki so sestavljala Palestino v času britanskega mandata, vključno z ozemljem Zahodnega brega, ki leži vzhodno od zelene črte.²⁹

Po koncu vojne so se najprej začela pogajanja v okviru GS OZN, ki pa so se neuspešno končala 21. junija 1967.³⁰ VS OZN je 22. novembra 1967 soglasno sprejel resolucijo 242 (1967), ki je poudarila nedopustnost prisvojitve ozemlja z oboroženo silo ter zahtevala umik izraelskih oboroženih sil z okupiranega ozemlja in prekinitev bojevanja.³¹ V tej resoluciji je glavno vprašanje – umik Izraela z okupiranega ozemlja – formulirano tako, da si ga vsaka stran lahko razlaga po svoje, kar pomeni nekakšen kompromis med

---

²⁷ Cohn-Sherbock, Dawoud, op. cit., str. 141-142, Leksikon Cankarjeve založbe, 3. izdaja, Ljubljana 1998, str. 806.

²⁸ Več o sporu glede izkoriščanja rečnih vod v Qumsiyeh, M.B.: *Sharing the Land of Canaan, Human Rights and the Israeli-Palestinian Struggle*, Pluto Press, London, 2004, str. 137-139, Šobajič, op. cit., str. 273 –276, Chomsky, N.: *World Orders Old and New*, Columbia University Press, New York, 1994, str. 210

²⁹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str.31, odst. 73.

³⁰ Šobajič, op.cit., str. 296.

³¹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 31, odst. 74.

nasprotujočimi si interesi. Na podlagi tega je Izrael dolgo vztrajal, da ni zahtevan umik z vseh okupiranih območij, arabska stran pa je seveda zahtevala popoln umik Izraelcev.³²

Šestdnevna vojna leta 1967 je prinesla spremembo v razmerju moči, palestinsko ozemlje se je znašlo pod izraelsko okupacijo, vojaška zmaga Izraela pa je imela tudi psihološki pomen, tako za Izraelce kot za Palestince.

2.5. OBDOBJE 1967 – 2000

Znatna ameriška finančna pomoč po letu 1967 je omogočila gospodarsko napredovanje Izraela. V tem obdobju se je močno zmanjšal odstotek nezaposlenosti in povišal se je življenjski standard. Po drugi strani pa je, zaradi »politike nepopustljivosti« do Arabcev, v tem obdobju veliko držav prekinilo diplomatske stike z Izraelom; posledično je prišlo do politične osamitve Izraela na mednarodnem področju.³³

Od leta 1967 dalje je Izrael sprejel več ukrepov na okupiranem ozemlju z namenom spremembe statusa Jeruzalema. VS OZN je vse zakonodajne in upravne ukrepe, ki so bili sprejeti s strani Izraela z namenom spremembe statusa Jeruzalema, z resolucijo 298 (1971) razglasil za neveljavne in neučinkovite, z resolucijo 478 (1980) pa je obsodil sprejem ustavnega zakona, ki je Jeruzalem razglasil za glavno mesto Izraela.³⁴

Do četrte izraelsko-arabske vojne (tudi vojna »Jom Kipur«) je prišlo 6. oktobra leta 1973, v njej pa sta na arabski strani sodelovala Egipt in Sirija. V prvih dneh vojne so arabske sile presenetile Izraelce ter zasedle območja Sinaja in Golansko planoto. Kasneje se je razmerje moči sicer prevesilo v prid Izraela, vendar pa je VS OZN 22. oktobra sprejel resolucijo 338 (1973) o takojšnji ustavitvi ognja, katero so sprejele vse članice VS OZN razen Kitajske, ki se je glasovanja vzdržala. Iste dne so resolucijo podprle tudi Izrael, Egipt in Jordanija, dva dni kasneje pa še Sirija. Izrael je resolucijo priznal pod pritiskom ZDA.³⁵

---

³² Šobajič, op. cit., str. 297. Wedgewood, Ruth: The ICJ Advisory Opinion on the Israeli Security Fence and the Limits of Self-Defense, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 56.

³³ Ibid., str. 303.

³⁴ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 31, odst. 75.

³⁵ Šobajič, op. cit., str. 302-319.

Po koncu vojne so se začela pogajanja med Egiptom in Izraelom, ki so se končala s podpisom preliminarnih sporazumov 17. septembra 1978 v Camp Davidu in mirovnega sporazuma med Egiptom in Izraelom 26. marca 1979. Izrael se je dokončno umaknil s Sinaja leta 1982.³⁶

Libanon postane središče spopadov sredi 70. let, ko so bili pripadniki PLO, po uporabi zoper jordansko vlado, izgnani iz Jordanije in so se zatekli v Libanon, kar je še zaostriло že prej obstoječa nasprotja med krščanskim in muslimanskim prebivalstvom. Krščanska libanonska milica (SLA) se 1978 poveže z Izraelom, ki marca 1978 napade begunska taborišča na jugu Libanona. VS OZN 19. marca 1978 sprejme resolucijo 425 (1978) s katero ustanovi UNIFIL (*United Nations Interim Force In Lebanon*) in ga zadolži za vzdrževanje miru. Izrael se sicer umakne iz Libanona, vendar pa oblasti ne preda UNIFIL-u, temveč SLA. Spopadi v južnem Libanonu se nadaljujejo do leta 1981, ko pride s posredovanjem ZDA do prekinitve ognja.³⁷

Junija 1982 palestinska teroristična skupina v Londonu ustrelja izraelskega ambasadorja Shlomo Argova, Izrael pa za protiukrep vdre v Libanon. Posledično je PLO avgusta 1982 izgnan iz Libanona v Tunis. Izrael se dokončno umakne iz Libanona leta 2000.³⁸

26. oktobra 1994 je bil, kot posledica mirovnega procesa iz Osla, podpisan mirovni sporazum med Izraelom in Jordanijo. V tem sporazumu sta določila administrativno mejo med državama, vendar pa naj sporazum ne bi vplival na status teritorija, ki je leta 1967 prešel pod izraelsko upravo. Od leta 1993 sta Izrael in PLO podpisala veliko število sporazumov o prenosu določenih pooblastil in odgovornosti na okupiranem palestinskem ozemlju na palestinske oblasti. Ti prenosi so bili sicer izvršeni, vendar pa je, zaradi razpleta kasnejših dogodkov, izvajanje pooblastil in odgovornosti ostalo omejeno.³⁹

Na tem mestu je potrebno omeniti tudi politiko naseljevanja izraelskega civilnega prebivalstva na okupiranem palestinskem ozemlju, katero so začele voditi izraelske

---

³⁶ Isseroff, Ami, A Brief History of Israel and Palestine and the Conflict, <http://www.mideastweb.org/briefhistory.htm>, obiskano dne 14.10.2005.

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

³⁹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 31-32, odst. 76-77.

oblasti po letu 1967. V začetnem obdobju so bile izraelske naselbine na okupiranem palestinskem ozemlju grajene predvsem na neposeljenih območjih, z izjemo mesta Jeruzalem.⁴⁰ Po prihodu stranke Likud na oblast, leta 1977, so se začele številne gradnje naselbin na Zahodnem bregu.⁴¹ Izraelske naselbine je mednarodna skupnost že večkrat obsodila kot nezakonite, saj kršijo mednarodno humanitarno pravo.⁴² Šesti odstavek 49. člena IV. Ženevske konvencije o zaščiti civilnih oseb v času vojne z dne 12. avgusta 1949 (od tu dalje IV. ŽK) namreč prepoveduje okupacijski sili pregone ali preseljevanje dela svojega prebivalstva na ozemlje, ki ga je okupirala. V obdobju po podpisu mirovnega sporazuma v Oslu so Izraelci sicer prenehali z gradnjo novih naselbin na okupiranem palestinskem ozemlju, vendar pa niso opustili širjenja že obstoječih naselbin.⁴³

Gradnja izraelskih naselbin na okupiranem palestinskem ozemlju je s seboj prinesla številne in ponavljajoče se kršitve človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava. Zaradi gradnje naselbin je bila zasežena in uničena privatna lastnina palestinskega prebivalstva, kot posledice pa se pojavljajo omejitve svobode gibanja palestinskega prebivalstva in preko tega je ovirano dostopanje do zdravstvenih, izobraževalnih in drugih socialnih storitev, pojavlja se diskriminacija na temelju nacionalne, rasne pripadnosti in vere. Zaradi omejenih naravnih virov, predvsem vodnih, pa prihaja tudi do kršitev pravice do primernega življenjskega standarda.⁴⁴

Kršitve človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava imajo že vrsto let pomembno vlogo pri delu številnih mednarodnih organizacij (predvsem humanitarnih), prav tako pa so bila v okviru OZN ustanovljena številna telesa, ki se ukvarjajo z različnimi vidiki izraelsko-palestinskega konflikta. Z vidika spremljanja stanja in kršitev

---

⁴⁰ Po letu 1967 so izraelske oblasti poleg številnih ukrepov za spremembo statusa mesta Jeruzalem, sprejele tudi več naseljitvenih načrtov za to območje.

⁴¹ Israeli settlements and Outposts in the West Bank to January 2002, http://www.mideastweb.org/map_israeli_settlements.htm, obiskano dne 3.1.2006.

⁴² Resolucija VS OZN 465 (1980), <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/0/5aa254a1c8f8b1cb852560e50075d7d5?OpenDocument>, obiskano dne 3.1.2006.

⁴³ V obdobju 1993 – 2000 se je število izraelskih naseljencev na okupiranem palestinskem ozemlju povečalo za več kot 50%. Amnesty International, Israel and the Occupied Territories: The issue of settlements must be addressed according to international law, <http://web.amnesty.org/library/index/NGMDE150852003>, obiskano dne 3.1.2006.

⁴⁴ Ibid.

človekovih pravic na okupiranem palestinskem ozemlju je pomemben posebni Odbor OZN za preučevanje izraelske prakse glede kršitev človekovih pravic na okupiranem palestinskem ozemlju, ki ga je leta 1968 z resolucijo 2443 (XXIII) ustanovila GS OZN.⁴⁵

2.6. OBDOBJE GRADNJE ZIDU (2001 – 2004)

Izraelska vlada je že leta 1996 začela delati načrte, kako bi zaustavila prodore teroristov na ozemlje Izraela z območja Zahodnega brega. Prvi načrt je izraelski kabinet odobril v juliju leta 2001, 14. aprila 2002 pa je bila sprejeta odločitev za gradnjo »varnostne ograje« v dolžini 80 kilometrov na treh območjih Zahodnega brega. 23. junija 2002 je izraelski kabinet odobril prvo fazo gradnje »nepretrgane ograje« na Zahodnem bregu, 14. avgusta 2002 pa je v okviru faze A določil gradnjo 123 kilometrov dolgega kompleksa na območju Zahodnega brega. Gradnja faze B je bila odobrena decembra 2002. 1. oktobra 2003 pa je izraelski kabinet odobril celotno gradnjo zidu v dolžini 720 kilometrov po območju Zahodnega brega.⁴⁶

Kot je razvidno iz poročila Generalnega sekretarja, je bilo do 25. januarja 2004 zgrajenih že 190 kilometrov celotne gradnje, kar zajema celotno fazo A, velik del faze B, začela pa so se tudi dela v okviru faze C. Faza D, načrtovana za južni del Zahodnega brega, se do 25. januarja 2004 še ni začela.⁴⁷

Po poročilu Generalnega sekretarja sestavlja »kompleks zidu« ograja z elektronskimi senzorji, ki jo obdajajo jarki, globoki do 4 metre, dvopasovna asfaltirana patroljna cesta, cesta za odkrivanje sledi in pa bodeča žica. Kompleks gradnje je v povprečju širok od 50 do 70 metrov, na nekaterih mestih pa tudi do 100 metrov. Zid na skrajnem severnem delu skoraj ne odstopa od zelene črte, vendar pa v večinskem delu leži na okupiranem palestinskem ozemlju. Na določenih območjih zid odstopa od zelene črte več kot 7,5 kilometra, z namenom vključitve izraelskih naselbin. Na tak način zid obkroža območja, kjer je poseljeno palestinsko prebivalstvo. Po poročilu Generalnega sekretarja tako 975 kvadratnih kilometrov oziroma 16,6 odstotka Zahodnega brega leži med zeleno črto in

⁴⁵ Gre za tričlanski posebni odbor, član katerega, zadnji dve leti pa kot predsednik, je bil v obdobju 1969 – 1980 kot predstavnik Jugoslavije prof. dr. Borut Bohte.

⁴⁶ Ibid., odst. 80. Celotna gradnja zidu obsega 4 faze.

⁴⁷ Ibid., odst. 81.

zidom. To območje so izraelske obrambne sile razglasile za »zaprto območje«, v katerega vstop je mogoč le s posebno dovolilnico in samo skozi vstopna vrata. Na tem območju živi približno 237.000 Palestincev. V primeru, da bi bila celotna gradnja dokončana, bi v enklavah živelo skoraj 320.000 Palestincev.⁴⁸

Na tem mestu je pomembno spregovoriti še o pojmu vojne okupacije (*occupatio bellica*), ki postane za palestinsko okupirano ozemlje pomemben z vojno leta 1967, ko Izrael zasede več delov teritorijev sosednjih arabskih držav, Egipta, Sirije in Jordanije, in sicer Zahodni breg in območje Gaze ter vzhodni del Jeruzalema. Vojna okupacija pomeni posest v smislu dejanskega nadzora nad ozemljem druge države ali njegovega dela.⁴⁹ Okupacija se razteza samo na ozemlje, ki je dejansko pod tujo oblastjo in kjer se ta oblast lahko izvršuje.⁵⁰ Območja, kjer še trajajo spopadi, se ne štejejo za območja pod okupacijo.⁵¹

Za vojno okupacijo veljajo pravila posebnega prava.⁵² Gre za pravila haaškega in ženevskega prava, ki določajo obveznosti in pravila ravnanja, ki jih mora upoštevati okupacijska sila.⁵³ Za okupirano palestinsko ozemlje je pomembno predvsem dejstvo, da po običajnem mednarodnem pravu in v skladu z določili IV. Haaške konvencije iz leta 1907 (od tu dalje IV. HK) vojaška okupacija ne sme voditi v aneksijo, se pravi da sama vojaška okupacija ne vpliva na pravni status teritorija.⁵⁴ Problematična je uporaba IV. ŽK na okupiranem palestinskem ozemlju, saj Izrael zavrača uporabnost te konvencije za okupirano palestinsko ozemlje.⁵⁵

⁴⁸ Ibid., odst. 82-85.

⁴⁹ Bernhardt, Rudolf (ur.): Encyclopedia of Public International Law, Vol. III, J-P, Noth Holland, Elsevier Science B.V., 1997, str. 763.

⁵⁰ Jogan, Savin: Mednarodno vojno/humanitarno pravo, Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije, Kranj, 1997, str. 28; I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 32, odst. 78.

⁵¹ Andrassy, Juraj: Međunarodno pravo, osmo izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 1984, str. 598.

⁵² Več o vojni okupaciji glej Jovičić, Sanja: Režim vojne okupacije v luči sodobnega mednarodnega prava, diplomska naloga, Univerza v Ljubljani, Pravna Fakulteta, Ankaran, 2004.

⁵³ Green, Leslie C.: The Contemporary Law of Armed Conflict, Melland Shill Studies in International Law, 2nd Edition, Juris Publishing, Manchester University Press, Manchester 2000.

⁵⁴ Shaw, Malcom Nathan: International Law, Fourth Edition, Grotious Publications Cambridge University Press, Cambridge, 1997; Maside Miranda, Luis: Cuestiones relativas a la *occupatio bellica*, Anuario da Facultade de dereito da Universidade da Coruña, 8, 2004, str. 477. Pri vojaški okupaciji torej ne pride do prenosa suverenosti, pač pa le do prenosa izvajanja določenih pristojnosti.

⁵⁵ Glej poglavje 4.5.1. te diplomske naloge.

Izraelska vojaška okupacija je pravzaprav poseben primer vojaške okupacije, tako zaradi njenega trajanja kot zaradi njenih značilnosti. Okupacija palestinskega ozemlja traja že 38 let, država Izrael kot okupacijska sila pa je v tem dolgem obdobju na okupiranem ozemlju izvedel že več akcij, katere je mednarodna skupnost obsodila, da imajo za cilj spremembe pravnega statusa ozemlja.⁵⁶ Posebej zaskrbljujoče je vprašanje mesta Jeruzalem, ki ga kot prestolnico svoje države vidijo tako Izraelci kot tudi Palestinci.

2.7. SODBA IZRAELSKEGA VRHOVNEGA SODIŠČA

Izraelsko vrhovno sodišče je 30. junija 2004, le devet dni pred razglasitvijo svetovalnega mnenja Meddržavnega sodišča v Haagu, izdalo sodbo v primeru *Beit Sourik Village Council v. The Government of Israel*, s katero je odločilo, da del zgrajenega zidu blizu Jeruzalema krši pravice palestinskega prebivalstva. Vrhovno sodišče Izraela je zato odločilo, da je potrebno 30 kilometrov zidu preusmeriti. Vendar pa je vrhovno sodišče v tem primeru odločilo, da je zid po svojem bistvu zakonit in je sprejelo stališče izraelske vlade, da gre za sredstvo za zagotavljanje nacionalne varnosti.⁵⁷

Sodišče je odločilo, da ima Izrael pravico postaviti varnostno ograjo, ki vzpostavlja ravnotežje med vojaško nujnostjo in varnostnimi potrebami na eni strani ter zaščito pravic lokalnega palestinskega prebivalstva na drugi strani.⁵⁸ Izraelsko vrhovno sodišče zid postavlja pod test sorazmernosti in ugotavlja, da zid na določenem odseku ne izpolnjuje testa sorazmernosti, saj potencialna škoda lokalnega prebivalstva presega varnostne potrebe in koristi države Izrael.⁵⁹ Vrhovno sodišče je odločilo, da je omenjeni odsek zidu v nasprotju z izraelskim upravnim in mednarodnim pravom in ga je zato potrebno preusmeriti.

---

⁵⁶ Pomembnejše od teh akcij so gradnja zidu, ustanavljanje judovskih naselbin na okupiranem palestinskem ozemlju in spreminjanje statusa mesta Jeruzalem.

⁵⁷ *Beit Sourik Village Council v. The Government of Israel*, HCJ 2056/04, 30. junij 2004, dostopno na www.court.gov.il, obiskano dne 13.10.2005.

⁵⁸ Zgonec-Rožej, op. cit., str. 76.

⁵⁹ Na tem mestu je potrebno omeniti, da Svetovalno mnenje o zidu testa sorazmernosti ne vsebuje, Sodišče pove le, da je gradnja zidu nesorazmerno sredstvo za doseg cilja preprečevanja terorističnih napadov. To je tudi ena šibkih točk Svetovalnega mnenja o zidu. Glej tudi Watson, Geoffrey R.: *The »Wall« Decision in Legal and Political Context*, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 19-21.

Vrhovno sodišče je zavrnilo argument, da je gradnja zidu politično motivirana in bi moral zid v celoti potekati po zeleni črti, če bi bil zgrajen iz varnostnim razlogov. Vrhovno sodišče obrazloži, da ravno varnostni razlogi onemogočajo gradnjo po zeleni črti. Zaradi varnosti je namreč potrebno upoštevati več razlogov (kot npr. topografske značilnosti območja, oddaljenost zidu od naselij,...), ne pa se samo ozirati na linijo zelene črte.⁶⁰

Pomembno je, da je vrhovno sodišče priznalo uporabo haaškega prava in IV. ŽK na okupiranem palestinskem ozemlju, glede katere je Izrael v pisnih izvajanjih v postopku izdaje Svetovalnega mnenja o zidu trdil, da se za okupirano palestinsko ozemlje ne uporablja.⁶¹

---

⁶⁰ Beit Sourik Village Council v. The Government of Israel, HCJ 2056/04, 30. junij 2004, dostopno na www.court.gov.il, obiskano dne 13.10.2005.

⁶¹ Glej poglavje 4.5.1. te diplomske naloge.

3. SVETOVALNA FUNKCIJA MEDDRŽAVNEGA SODIŠČA V HAAGU

Meddržavno sodišče v Haagu ima kot glavni sodni organ OZN dvojno funkcijo. Sodišče rešuje spore, ki mu jih sporazumno predložijo države (funkcija reševanja sporov), prav tako pa podaja svetovalna mnenja na prošnjo organov in nekaterih pooblaščenih agencij OZN (svetovalna funkcija).⁶²

Svetovalna funkcija oz. funkcija podajanja svetovalnih mnenj se prvič pojavi v 14. členu Pakta Društva narodov. Zaradi težav pri interpretaciji 14. člena Pakta Društva narodov, so pri sprejemanju UL OZN določbo o svetovalni funkciji zapisali bolj jasno in natančno, prav tako pa so funkcijo razširili v pogledu *ratione personae* glede možnosti za izdajo prošnje za svetovalno mnenje.⁶³ Danes je svetovalna funkcija določena v 96. členu UL OZN, podrobneje pa jo ureja IV. Poglavje Statuta Meddržavnega sodišča (od tu dalje Statut).

Svetovalna funkcija Sodišča ima več ravni. Poleg tega, da svetovalno mnenje predstavlja pravni nasvet organu, ki je za mnenje zaprosil, igra vlogo pri razreševanju mednarodnih sporov; lahko je tudi preventivne narave, navsezadnje pa tudi pojasnjuje in razvija mednarodno pravo.⁶⁴

V okviru svetovalne funkcije predstavlja Sodišče »pravnega svetovalca« OZN. GS OZN in VS OZN lahko zaprosita za izdajo svetovalnega mnenja o vsakem pravnem vprašanju, medtem ko smejo drugi organi OZN in specializirane ustanove, ki jih pooblasti GS OZN, zaprositi za izdajo svetovalnega mnenja o pravnih vprašanjih, ki so nastala v okviru

---

⁶² Bohte, Gorazd: Sodišče, ki pravico deli le s soglasjem strank: Meddržavno sodišče v Haagu, Pravna Praksa, leto 19, št. 20, str. 33.

⁶³ Amr, Mohamed Sameh M.: The Role of the International Court of Justice as the Principal Judicial Organ of the United Nations, Kluwer Law International, The Hague, London, New York, 2003, str. 47-50.

⁶⁴ Speech by H.E. Judge Shi Jiuyong, International Court of Justice, Statement of the President of The Court, http://www.icj-cij.org/icjwww/ipresscom/SPEECHES/iSpeech_President_Shi_Speeches_SixthCommittee_20041105.htm, obiskano dne 25.3.2005.

njihove dejavnosti.⁶⁵ Edini organ OZN, ki ne more zaprositi za svetovalno mnenje Sodišča, je Generalni sekretariat.⁶⁶

Prošnje za izdajo svetovalnega mnenja morajo izpolnjevati več pogojev, če naj se svetovalno mnenje uspešno izda. Ti pogoji se navezujejo na sposobnost organa za izdajo prošnje glede svetovalnega mnenja, glasovanje, samo izdajo prošnje in vsebino prošnje.⁶⁷ O izpolnitvi teh pogojev odloča Sodišče. Kadar Sodišče ugotovi, da kateri od teh pogojev ni izpolnjen, mora zavrniti prošnjo za izdajo svetovalnega mnenja.⁶⁸ Poleg tega pa ima Sodišče diskrecijsko pravico, da zavrne izdajo svetovalnega mnenja, kljub temu da so izpolnjeni vsi v UL OZN in Statutu naštetih pogoji. Vendar pa Sodišče do danes te diskrecijske pravice še ni uporabilo, saj je mnenja, da ima dolžnost sodelovanja pri aktivnostih OZN in bi morali za uporabo diskrecijske pravice obstajati obvezujoči razlogi (compelling reasons).⁶⁹

Prošnja za izdajo svetovalnega mnenja o pravnem vprašanju se predloži Sodišču v obliki pisne vloge, v kateri je potrebno natančno obrazložiti vprašanje, o katerem naj Sodišče poda mnenje. Pisni vlogi se priloži dokumentacija, s pomočjo katere bi bilo mogoče razjasniti vprašanje.

Tajnik Sodišča o vlogi takoj obvesti države, ki imajo pravico nastopati pred Sodiščem, prav tako pa vse meddržavne organizacije, ki bi utegnile posredovati podatke o vprašanju, glede katerega je bila podana prošnja za izdajo svetovalnega mnenja. Te države in meddržavne organizacije smejo podati do določenega roka pisna in ustna izvajanja glede tega vprašanja.

---

⁶⁵ 96. člen UL OZN; Amr možnost GS OZN in VS OZN, da zaprosita za svetovalno mnenje imenuje neposredna avtorizacija, možnost drugih organov in specializiranih agencij OZN, ki lahko zaprosijo za svetovalno mnenje le na podlagi poprejšnjega pooblastila GS OZN pa posredna avtorizacija; Amr, op. cit., str. 52.

⁶⁶ Bohte, Gorazd: Sodišče, ki pravico deli le s soglasjem strank: Meddržavno sodišče v Haagu, Pravna Praksa, leto 19, št. 21/22., str. 40 Generalni sekretar lahko zaprosi GS OZN, da ta namesto njega prosi za izdajo svetovalnega mnenja.

⁶⁷ Amr, op. cit., str. 66. Več o posameznih pogojih v 4. poglavju te diplomske naloge.

⁶⁸ Ibid., str. 102.

⁶⁹ Ibid., str. 108-109.

Sodišče se pri opravljanju svoje svetovalne funkcije ravna tudi po tistih določbah Statuta, ki se uporabljajo za pravnomočne zadeve, in katerih uporaba za postopek izdaje svetovalnega mnenja je smiselna po presoji Sodišča.

Po izpeljanem pisnem postopku Sodišče odloča o morebitni ustni razpravi. Kadar jo razpiše, lahko predstavniki držav in meddržavnih organizacij, ki so podale pisna izvajanja, ustno obrazložijo svoje trditve.⁷⁰

Svetovalna mnenja se sprejemajo, prav tako kot sodbe, na tajnih sejah. Sodniki lahko svetovalnemu mnenju priložijo svoja ločena mnenja. Sodišče razglasi svetovalno mnenje na javni seji, o kateri so bili vnaprej obveščeni generalni sekretar in predstavniki neposredno prizadetih članic ZN, drugih držav in meddržavnih organizacij.

Čeprav svetovalna mnenja kot taka niso pravno obvezujoča, pa imajo vseeno veliko pravno vrednost, saj gre za avtoritativna stališča Sodišča o uporabljivem mednarodnem pravu.⁷¹ Do danes je Sodišče izdalo 24 svetovalnih mnenj in organ, ki je zaprosil za izdajo svetovalnega mnenja, ni v nobenem primeru tega mnenja kasneje zavrnil ali deloval v nasprotju z njegovo vsebino.⁷²

Glede na to, da imajo svetovalna mnenja več funkcij, je presenetljivo, da se to možnost zelo malo uporablja. Že dalj časa se pojavljajo ideje o prenovi in razvoju svetovalne funkcije, predvsem zato, da bi se izkoristila potencialna korist za razvoj mednarodnega prava, ki jo svetovalna funkcija nudi. Pri izdaji svetovalnega mnenja gre namreč za avtoritativno pravno mnenje, ki pa po drugi strani uporabniku (tj. organu, ki je za mnenje zaprosil) še vedno omogoča prilagodljivost glede implementacije. Zaradi teh edinstvenih značilnosti je svetovalna funkcija ena najbolj primernih oblik za razreševanje pravnih vprašanj v okviru organizacije OZN, ni pa izključujoča tudi razširitev onkraj meja OZN, predvsem glede možnosti prošelj za izdajo svetovalnih mnenj s strani meddržavnih organizacij, ki v zadnjem času pridobivajo vse pomembnejšo vlogo v mednarodni skupnosti.⁷³

---

⁷⁰ Degan, op. cit., str. 765.

⁷¹ Ibid., str. 766.

⁷² Amr, op. cit., str. 116-119.

⁷³ Speech by H.E. Judge Shi Jiuyong, op. cit.

4. MEDNARODNOPRAVNA ANALIZA SVETOVALNEGA MNENJA O PRAVNIH POSLEDICAH GRADNJE ZIDU NA OKUPIRANEM PALESTINSKEM OZEMLJU

4.1. DOGAJANJE V OZN PRED SPREJEMOM RESOLUCIJE ES-10/14

10. izredno posebno zasedanje GS OZN, na katerem je bila sprejeta resolucija ES-10/14, s katero je GS OZN zaprosila Sodišče za izdajo svetovalnega mnenja, je bilo prvič sklicano 24. aprila 1997, potem ko je VS OZN zaradi veta stalne članice VS zavrnil osnutka resolucij glede izraelskih naselbin na okupiranem palestinskem ozemlju. To zasedanje je bilo sklicano na podlagi določil resolucije 377 A (V), »Združeni za mir«, z namenom razpravljanja o nezakonitih izraelskih aktivnostih v okupiranem vzhodnem Jeruzalemu in na drugem okupiranem palestinskem ozemlju. Kasneje so 10. izredno posebno zasedanje začasno sklenili in ga nato večkrat ponovno sklicali.⁷⁴

9. oktobra 2003 je Arabska liga zahtevala takojšnje zasedanje VS OZN z namenom obravnave hudih in ponavljajočih se kršitev mednarodnega prava s strani Izraela, vključujoč kršitve mednarodnega humanitarnega prava. Zahtevi je bil priložen osnutek resolucije, v kateri je gradnja zidu na okupiranem palestinskem ozemlju označena kot nezakonita. VS OZN se je sestel 14. oktobra 2003, da bi obravnaval položaj na Bližnjem vzhodu, vključno s palestinskim vprašanjem. Osnutka resolucije, ki obsoja gradnjo zidu, VS OZN ni sprejel zaradi veta stalne članice.⁷⁵

15. oktobra 2003 so države članice Arabske lige, ob podpori gibanja neuvrščenih in Organizacije islamske konference, zahtevale ponovni sklic 10. izrednega posebnega zasedanja GS OZN. 10. izredno posebno zasedanje so sklicali 20. oktobra 2003, 27. oktobra 2003 pa je GS OZN že sprejela resolucijo ES-10/13, s katero je zahtevala, naj Izrael ustavi in razveljavi gradnjo zidu, ki odstopa od črte premirja iz leta 1949 in je v nasprotju z mednarodnim pravom.⁷⁶ Generalni sekretar je v skladu z resolucijo ES-10/13

---

⁷⁴ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 12, odst. 19.

⁷⁵ Ibid., odst. 20.

⁷⁶ Ibid., odst. 21.

24. novembra 2003 pripravil poročilo o njenem uresničevanju.⁷⁷ 1. novembra predstavnik Arabske lige spet zahteva sklic 10. izrednega posebnega zasedanja GS OZN, do katerega pride 8. decembra 2003.

V vmesnem času je VS OZN 19. novembra 2003 sprejel resolucijo 1515 (2003), s katero je podprl časovni načrt bližnjevzhodne četverice »kažipot k miru« (t.i. Roadmap), ki temelji na vzajemnem sodelovanju obeh sprtih strani in zagovarja obstoj dveh držav, ene ob drugi, v miru in varnosti.⁷⁸ Niti časovni načrt niti resolucija 1515 (2003) ne vsebujeta nobenih določil o gradnji zidu.⁷⁹

4.2. PROŠNJA ZA IZDAJO SVETOVALNEGA MNENJA O PRAVNIH POSLEDICAH GRADNJE ZIDU NA OKUPIRANEM PALESTINSKEM OZEMLJU

GS OZN je 8. decembra 2003 na 10. izrednem posebnem zasedanju sprejela resolucijo ES-10/14, v kateri je odločila, da bo Sodišče zaprosila za mnenje o pravnih posledicah gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju. Za sprejem resolucije je glasovalo 90 držav, 8 držav je glasovalo proti sprejemu resolucije, 74 držav pa se je glasovanja vzdržalo. Med državami, ki so podprle resolucijo, so bile države gibanja neuvrščenih, ki so izrazile prepričanje, da bo svetovalno mnenje Sodišča pomenilo neodvisno in nepristansko mnenje glede pravnih posledic, ki izhajajo iz gradnje zidu s strani Izraela, upoštevajoč pravila in načela mednarodnega prava. Med državami, ki so glasovale proti resoluciji sta bili tudi Izrael in ZDA. Izraelski predstavnik pri OZN, Dan Gillerman, je predstavil izraelsko stališče, da gre v primeru gradnje zidu za uveljavljanje pravice Izraela do samoobrambe, medtem ko so ZDA glasovale proti resoluciji zaradi njene enostranskosti in neuravnoteženosti, poleg tega pa so izrazile mnenje, da vključitev Sodišča v reševanje izraelsko-palestinskega konflikta ni primerna in bi lahko imela negativne učinke na časovni mirovni proces v okviru četverice. Med državami, ki so se glasovanja vzdržale, pa je pomembno stališče EU, ki podobno kot ZDA, meni, da svetovalno mnenje ne bo pomagalo pri vzpostavljanju političnega dialoga v okviru

⁷⁷ Report of the Secretary-General prepared pursuant to General Assembly resolution ES-10/13, <http://domino.un.org/unispal.nsf/0/a5a017029c05606b85256dec00626057?OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.

⁷⁸ Bližnjevzhodno četverico sestavljajo ZDA, Rusija, EU in OZN. Glej Wedgewood, op. cit., str. 56.

⁷⁹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 13-14, odst. 22.

časovnega mirovnega načrta in je zato prošnja za izdajo svetovalnega mnenja nepirmerna.⁸⁰

Vprašanje, ki ga je Sodišču v resoluciji ES-10/14 zastavila GS OZN, se glasi:

»Kakšne so pravne posledice, izhajajoče iz gradnje zidu, ki ga gradi Izrael, okupatorska sila, na okupiranem palestinskem ozemlju, vključno z vzhodnim Jeruzalemom in njegovo okolico, kot je opisano v poročilu Generalnega sekretarja, upoštevajoč pravila in načela mednarodnega prava, vključno s četrto Ženevsko konvencijo iz leta 1949 in pomembnejšimi resolucijami VS in GS OZN?«⁸¹

Prošnjo za izdajo svetovalnega mnenja je tajniku Sodišča v pismu poslal Generalni sekretar. Prošnji je bilo priloženo tudi poročilo Generalnega sekretarja.⁸² 10. decembra je tajnik Sodišča, v skladu s 66. členom Statuta, o prošnji obvestil vse države, ki so upravičene nastopiti pred Sodiščem. Sodišče je odločilo, da lahko OZN in njene članice, ki so upravičene nastopiti pred Sodiščem, predložijo pisna izvajanja o postavljenem vprašanju in sodelujejo na javni obravnavi.⁸³ Sodišče je poleg OZN odobrilo sodelovanje tudi dvema mednarodnima organizacijama, Arabski ligi in Organizaciji islamske konference.⁸⁴

Na javni obravnavi, ki je trajala od 23. do 25. februarja 2004, je svoje argumente poleg Arabske lige, Organizacije islamske konference in Palestine, podalo še dvanajst držav.⁸⁵

---

⁸⁰ General Assembly, Emergency Special Session, 23rd Meeting, 8.12.2003, Official Records, A/ES-10/PV.23, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/644/27/PDF/N0364427.pdf?OpenElement>, obiskano 4.1.2006.

⁸¹ Ibid., str. 7, odst. 1.

⁸² Generalni sekretar je v pismu v skladu z drugim odstavkom 65. člena Statuta potrdil, da bo v najkrajšem možnem času Sodišču predal vse dokumente, ki bi lahko nudili informacije o zastavljenem vprašanju. International Court of Justice, Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Order, 19. december 2003, dostopno na http://www.icj-cij.org/icjwww/idocket/imwp/imwporder/imwp_iorder_20031219.PDF, obiskano dne 4.1.2006

⁸³ Ibid., odst. 2-5 Pisna izvajanja je Sodišče dovolilo tudi Palestini, svojo odločitev pa je utemeljilo na posebnem statusu opazovalca, ki ga ima Palestina v GS OZN in na dejstvu, da je Palestina sodelovala pri sprejemu resolucije ES-10/14.

⁸⁴ Zgonec-Rožej, op. cit., str. 56.

⁸⁵ Te države so Južna Afrika, Alžirija, Saudska Arabija, Bangladeš, Belize, Kuba, Indonezija, Jordanija, Madagaskar, Malezija, Senegal in Sudan.

Po javni obravnavi se je Sodišče umaknilo na nekajmesečno posvetovanje in je 9. julija 2004 razglasilo svetovalno mnenje na javni seji.⁸⁶

Sodišče v Svetovalnem mnenju o zidu uporablja termin »zid« za poimenovanje kompleksne konstrukcije, ki jo gradi Izrael, vendar pa poudari, da tega termina ne gre razumeti v omejenem fizičnem pomenu. Poleg tega tudi termina »ograja« (»fence«; ta termin uporablja država Izrael) in »ovira« (»barrier«; ta termin uporablja Generalni sekretar) nista nič bolj natančna, če ju razumemo v fizičnem pomenu. Prav tako je potrebno poudariti, da Svetovalno mnenje o zidu obravnava pravne posledice gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju. Nekateri deli tega zidu so zgrajeni na izraelskem ozemlju in Sodišče ne ugotavlja pravnih posledic gradnje zidu na teh območjih.⁸⁷

4.3. PRISTOJNOST SODIŠČA

Kadar Sodišče prejme prošnjo za svetovalno mnenje, mora najprej pretehtati, ali je sploh pristojno za izdajo takega svetovalnega mnenja.⁸⁸ Po uveljavljenem načelu ima namreč Sodišče, tako kot drugi mednarodni tribunali, pravico, da odloča o svoji pristojnosti (*Compétence de la Compétence*).⁸⁹ Tako je Sodišče tudi v primeru Svetovalnega mnenja o zidu najprej preverjalo, ali je sploh pristojno izdati svetovalno mnenje, za katerega je zaprosila GS OZN 8. decembra 2003.⁹⁰

Pristojnost Sodišča določa prvi odstavek 65. člena Statuta, ki določa, da sme Sodišče dati svetovalno mnenje o vsakem pravnem vprašanju po predlogu kateregakoli organa ali ustanove, ki bi bila po UL OZN ali pa v skladu z njenimi določbami upravičena dati tak predlog. V pričujočem primeru je prošnjo za izdajo svetovalnega mnenja podala GS OZN, ki je za to pooblaščen po prvem odstavku 96. člena UL OZN.

⁸⁶ Za izrek Svetovalnega mnenja o zidu glej poglavje 4.6. te diplomske naloge.

⁸⁷ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 29, odst. 67.

⁸⁸ Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons, Advisory Opinion, I.C.J. Rep. 1996 (I), str. 232, odst. 10, <http://www.icj-cij.org>, obiskano dne 10.3.2005.

⁸⁹ Amr, op. cit., str. 103.

⁹⁰ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 11, odst. 14.

Čeprav omenjeni člen določa, da sme GS OZN Sodišče zaprositi za izdajo svetovalnega mnenja o vsakem pravnem vprašanju, pa je Sodišče v preteklosti namenjalo pozornost tudi razmerju med vprašanjem, glede katerega se prosi za izdajo svetovalnega mnenja, in aktivnostmi GS OZN.⁹¹ 10. člen UL OZN pooblašča GS OZN, da sme razpravljati o vseh vprašanjih ali vseh zadevah, ki sodijo v okvir UL OZN ali ki se nanašajo na pravice in naloge kateregakoli izmed organov, določenih v UL OZN. Poleg tega drugi odstavek 11. člena UL OZN izrecno določa, da sme GS OZN »...razpravljati o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na ohranitev mednarodnega miru in varnosti in ki jih postavi pred njo katerakoli članica Združenih narodov...«. Glede vseh teh zadev, vendar v skladu z omejitvijo iz 12. člena UL OZN, sme GS OZN dajati priporočila članicam OZN in VS OZN.

Izrael trdi, da je GS OZN delovala *ultra vires*, ko je zaprosila za svetovalno mnenje o pravnih posledicah gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju. Po mnenju Izraela se je VS OZN aktivno ukvarjal z reševanjem izraelsko-palestinskega vprašanja, zato naj bi bila ES-10/14 v nasprotju z 12. členom UL OZN, ki v prvem odstavku določa:

»Dokler Varnostni svet glede kateregakoli spora ali katerekoli situacije opravlja naloge, ki mu jih daje ta Ustanovna listina, mu Generalna skupščina ne sme dajati nobenega priporočila glede tega spora ali te situacije, razen če Varnostni svet to zahteva.«

Prošnja za izdajo svetovalnega mnenja sama po sebi nima značilnosti priporočila. VS OZN ima sicer primarno pristojnost glede ohranjanja mednarodnega miru in varnosti, ne pa tudi izključne pristojnosti. Čeprav je na začetku prevladovala interpretacija 12. člena UL OZN, da GS OZN ne sme podati priporočila o vprašanju, ki se navezuje na ohranjanje mednarodnega miru in varnosti toliko časa, dokler je to vprašanje na dnevnem redu VS OZN, pa se je v praksi ta interpretacija s časom razvila in spremenila. Sodišče opaža naraščajoči trend, da oba organa vzporedno obravnavata določeno vprašanje, ki se navezuje na ohranjanje mednarodnega miru in varnosti. V veliko primerih se VS OZN osredotoči na vidike vprašanja, ki neposredno zadevajo ohranjanje mednarodnega miru in varnosti, medtem ko je pristop GS OZN zastavljen širše (npr. humanitarni, socialni in

---

⁹¹ Ibid., odst. 15.

gospodarski vidiki vprašanja).⁹² Zaradi povedanega je Sodišče mnenja, da GS OZN pri sprejemu resolucije ES-10/14 ni presegla svojih pristojnosti.⁹³

Izrael prav tako ugovarja, da prošnja za izdajo svetovalnega mnenja presega pristojnosti 10. izrednega zasedanja GS OZN, saj ne izpolnjuje pogojev, določenih v resoluciji 377 A (V), »Združeni za mir«. VS OZN namreč nikdar ni odločal o predlogu resolucije, ki bi vsebovala prošnjo za izdajo svetovalnega mnenja glede gradnje zidu. Iz tega Izrael izvaja, da vprašanje še ni bilo na dnevnem redu VS OZN in mu zato GS OZN ne more pripisati nikakršne neaktivnosti v zvezi s tem vprašanjem.⁹⁴ Izrael ugovarja tudi, da se lahko izredno zasedanje skliče samo, če GS OZN v tistem času nima rednih zasedanj. Ker je imela GS OZN v času sklica 10. izrednega zasedanja tudi redna zasedanja, naj ne bi bil izpolnjen pogoj iz resolucije »Združeni za mir«.⁹⁵

Sodišče ugotavlja, da resolucija »Združeni za mir« omogoča, da v primeru ogrožanja mednarodnega miru in varnosti, kršitve miru ali agresije, GS OZN takoj obravnava zadevo in sprejme priporočila glede kolektivnih ukrepov, ob pogoju, da je delovanje VS OZN, zaradi nesoglasja stalnih članic, onemogočeno. Za uporabo postopka po tej resoluciji morata biti kumulativno izpolnjena dva pogoja: VS ne more ukrepati zaradi veta ene od stalnih članic, poleg tega pa mora obstajati grožnja miru, kršitev miru ali akt agresije.

Sodišče je odločilo, da leta 1997, ko je bilo prvič sklicano 10. izredno zasedanje, VS OZN ni bil sposoben sprejeti resolucije glede izraelskih naselbin na okupiranem palestinskem ozemlju. Poleg tega je obstajala grožnja za mednarodni mir in varnost, kot določa resolucija ES-10/2.⁹⁶ 20. oktobra 2003 je bilo 10. izredno zasedanje ponovno sklicano na enaki podlagi kot leta 1997, saj VS OZN 14. oktobra 2003 ni sprejel resolucije glede gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju. Sodišče meni, da se stanje od oktobra 2003 do 8. decembra 2003 ni spremenilo, saj v tem času VS OZN ni

⁹² I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 15, odst. 27.

⁹³ Ibid., odst. 28.

⁹⁴ Ibid., odst. 29.

⁹⁵ Zgonec-Rožej, op. cit., str. 60.

⁹⁶ A/RES/ES-10/2, http://domino.un.org/unispal.nsf/85255e950050831085255e95004fa9c3/252eeeca3d55d221380_2564ac00374540!OpenDocument, obiskano dne 10.3.2005.

obravnaval vprašanja zidu in ni sprejel nobene resolucije v zvezi s tem vprašanjem. Zato Sodišče meni, da je bilo 10. izredno zasedanje sklicano v skladu s predpisanimi pogoji.⁹⁷ Sodišče tudi poudarja, da bi lahko GS OZN v času 10. izrednega zasedanja sprejela katerokoli resolucijo, ki jo je mogoče vsebinsko umestiti pod vprašanje, zaradi katerega je bilo 10. izredno zasedanje sklicano, in ki spada pod pristojnosti GS OZN. Dejstvo, da predloga resolucije, s katero je GS OZN zaprosila Sodišče za izdajo svetovalnega mnenja, niso predložili v VS OZN, tukaj ni pomembno. Prav tako ni pomembno, da je bilo 10. izredno zasedanje že večkrat ponovno sklicano.⁹⁸ Čeprav morda ni bilo predvideno, da ima GS OZN lahko izredne seje tudi v času rednih sej, pa s tem ni bilo kršeno nobeno pravilo, zaradi kršitve katerega bi bila resolucija ES-10/14 neveljavna.⁹⁹

Nadalje se Sodišče ukvarja z vprašanjem, ali gre v primeru vprašanja, glede katerega je GS OZN zaprosila za svetovalno mnenje, za pravno vprašanje, v skladu s prvim odstavkom 96. člena UL OZN in prvim odstavkom 65. člena Statuta. Zato, da bi vprašanje lahko opredelili kot pravno, mora biti dovolj natančno določeno, saj drugače Sodišče nanj ne more odgovoriti. Izrael trdi, da je vprašanje preširoko zastavljeno, da bi lahko z razumno gotovostjo ugotovili njegov pravni pomen.¹⁰⁰

Sodišče ugotavlja, da je vprašanje zastavljeno v zvezi s pravnimi posledicami, ki izvirajo iz dejanske situacije, upoštevajoč pravila in načela mednarodnega prava, vključno z IV. ŽK in resolucijami VS OZN in GS OZN. Vprašanje je bilo po mnenju Sodišča zastavljeno v pravnem okviru in postavlja v ospredje probleme mednarodnega prava. Vprašanje je torej pravnega značaja in zahteva pravni odgovor.¹⁰¹

Sodišče tudi pojasni, da sama nejasnost pri oblikovanju vprašanja ne vpliva na pristojnost Sodišča. Taka nedoločnost bo sicer zahtevala pojasnitev preko interpretacije, kar pa se je v praksi že večkrat uporabilo. Sodišče ima v danem primeru dolžnost, da identificira obstoječa pravila in načela, jih interpretira in uporabi, s tem pa odgovori na zastavljeno

⁹⁷ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 17, odst. 31.

⁹⁸ Ibid., odst. 32-33.

⁹⁹ Ibid., odst. 34.

¹⁰⁰ Ibid., odst. 36.

¹⁰¹ Ibid., odst. 37.

vprašanje. Tako obravnava Sodišča v vsakem primeru obsega tudi ugotovitev, ali gradnja zidu krši kakšna pravila in načela mednarodnega prava.¹⁰²

Sodišče ne sprejme ugovora, da ni pristojno zaradi politične narave vprašanja. Pri tem se sklicuje na dolgoletno prakso, po kateri pravno vprašanje, ki ima tudi politične vidike, zaradi tega ne izgubi pravne narave.¹⁰³

Sodišče zato sklene, da ima, glede na povedano, pristojnost obravnavati vprašanje iz resolucije ES-10/14 in izdati svetovalno mnenje.

4.4. PRIMERNOST IZDAJE SVETOVALNEGA MNENJA

Nekatere države so v postopku podale ugovor, da bi Sodišče moralo uporabiti svojo diskrecijsko pravico po 65. členu Statuta in zavrniti prošnjo za izdajo svetovalnega mnenja, saj bi bila odločitev za izdajo svetovalnega mnenja, zaradi nekaterih vidikov prošnje, neprimerna in neskladna s sodno funkcijo Sodišča.¹⁰⁴

Sodišče ugotavlja, da kot glavno sodno telo OZN, načeloma ne sme zavrniti prošnje za izdajo svetovalnega mnenja, saj ima dolžnost, da sodeluje pri aktivnostih OZN. V skladu z obstoječo prakso morajo obstajati obvezujoči razlogi (compelling reasons) za uporabo diskrecijske pravice Sodišča. Vendar pa Sodišče ni pojasnilo, kateri so ti razlogi.

Mohamed Sameh M. Amr povzema predvsem naslednje razloge:

- kadar bi izdaja svetovalnega mnenja otežila zadevo ali povzročila težave drugemu organu OZN, pri izvajanju njegovih nalog,
- kadar bi bila izdaja svetovalnega mnenja v nasprotju s sodno funkcijo Sodišča ali bi vplivala na njegov ugled (primer Severni Kamerun (1963) in primer Nuklearni testi (1973)),
- kadar svetovalno mnenje ne bi imelo učinka ali predmeta,

¹⁰² Ibid., odst. 38-39.

¹⁰³ Ibid., odst. 41.

¹⁰⁴ 65. člen Statuta določa: »Sodišče sme dati svetovalno mnenje...«, kar se od nekdaj razume kot diskrecijska pravica Sodišča pri izdajanju svetovalnih mnenj, tudi če so izpolnjeni vsi pogoji pristojnosti; Speech by H.E. Judge Shi Jiuyong, op. cit.

- kadar Sodišče ne more izdati svetovalnega mnenja pravne narave (npr. kadar ne poseduje dovolj informacij).¹⁰⁵

Sodišče do danes še ni izkoristilo diskrecijske pravice glede izdaje svetovalnega mnenja. Njegov predhodnik, Stalno meddržavno sodišče v Haagu pa je leta 1923, ko je odločalo o statusu vzhodne Karelje, odločilo, da ne bo izdalo svetovalnega mnenja. Razlog za to pa so bile posebne okoliščine primera, saj je šlo za obstoječi spor, pri čemer ena država ni bila niti pogodbenica Statuta Stalnega meddržavnega sodišča niti članica Društva narodov, postopku je nasprotovala in se ga ni želela udeležiti.¹⁰⁶

Prvi argument, ki je bil izpostavljen, da naj Sodišče uporabi diskrecijsko pravico, utemeljuje, da je vprašanje, glede katerega naj se izda svetovalno mnenje, le del izraelsko-palestinskega spora, ki obsega tudi vprašanja terorizma, varnosti, mej, naselbin, Jeruzalema in drugih tem. Izrael ni nikoli pristal na pristojnost Sodišča za reševanje tega spora.¹⁰⁷ Izrael se sklicuje tudi na precedens iz primera Vzhodne Karelje.

Sodišče ugotavlja, da neobstoj privolitve pri vzpostavitvi pristojnosti Sodišča za primere reševanja sporov med državami, ne vpliva na pristojnost Sodišča pri izdaji svetovalnega mnenja glede tega spora. Privolitev strank je osnova za vzpostavitev pristojnosti Sodišča za primere reševanja sporov med državami. Situacija je drugačna v primeru svetovalnega mnenja, kjer gre, kot nam že samo ime pove, za mnenje svetovalne narave, ki kot tako ni pravno obvezno. Glede na to, da tako mnenje predstavlja pomoč, namenjeno organu OZN, ki za mnenje zaprosi, ne more nobena država (članica OZN ali katerakoli druga država) preprečiti izdaje svetovalnega mnenja. Sodišče pa priznava, da v določenih primerih neobstoj privolitve vpletene države lahko vpliva na neskladnost mnenja s sodnim značajem Sodišča.¹⁰⁸ V primeru spora med Izraelom in Palestino se stališča obeh strani močno razhajajo, vendar pa so se nasprotujoča stališča pojavljala skoraj v vsakem svetovalnem postopku. V primeru gradnje zidu ne gre zgolj za bilateralni spor med

¹⁰⁵ Amr, op. cit., str. 108-109.

¹⁰⁶ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 22, odst. 44.

¹⁰⁷ Po mnenju Izraela sta se stranki spora večkrat strinjali, da je potrebno spor reševati s pogajanjem, predvidena pa je tudi možnost sklenitve sporazuma o arbitraži. I.C.J. Rep 2004, op. cit., str. 22, odst. 46.

¹⁰⁸ Gre za primere, kjer se z izdajo svetovalnega mnenja v resnici zaobide načelo pristojnosti sodišča na temelju pristanka strank v sporu. I.C.J. Rep 2004, op. cit., str. 23, odst. 47. Glej tudi Zgonec-Rožej, op. cit., str. 63, Separate Opinion of Judge Owada, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 13-14.

Izraelom in Palestino, pač pa gre za vprašanje, ki pomeni grožnjo mednarodnega miru in varnosti, katerih ohranitev je odgovornost in naloga OZN. Sodnik Kooijmans v svojem ločenem mnenju utemeljuje, da je možen vzporedni obstoj situacije, ki je posebnega pomena za mednarodno skupnost in bilateralnega spora, ki izhaja iz te situacije.¹⁰⁹ Poleg tega pa je GS OZN v resoluciji 57/107 določila trajno odgovornost OZN glede palestinskega vprašanja, dokler se, v skladu z mednarodnim pravom, ne razrešijo vsi vidiki tega vprašanja.¹¹⁰

Cilj prošnje je torej pridobitev mnenja Sodišča, ki bo GS OZN v pomoč pri ustreznem izvrševanju njenih nalog. Sodišče zato meni, da v pričujočem primeru ne sme izkoristiti diskrecijske pravice in mora izdati svetovalno mnenje.¹¹¹

Nekaj udeležencev postopka je trdilo, da bi Svetovalno mnenje o zidu lahko škodovalo političnim pogajanjem med Izraelom in Palestino in tako oviralo sprejetje politične sporazumne rešitve.¹¹² Sodišče se sicer zaveda, da časovni načrt bližnjevzhodne četverice predstavlja temelj pogajanj za razrešitev izraelsko-palestinskega vprašanja, vendar pa je mnenja, da ni jasno, kakšen vpliv naj bi imelo svetovalno mnenje na pogajanja, saj so udeleženci postopka o tem podali različna mnenja. Sodišče tudi sprejema dejstvo, da je gradnja zidu del širšega izraelsko-palestinskega problema, in to dejstvo pri svoji obravnavi in izdaji svetovalnega mnenja upošteva. Vseeno pa Sodišče zaključuje, da vpliv svetovalnega mnenja na pogajanja ne predstavlja obvezujočega razloga za uporabo diskrecijske pravice Sodišča.¹¹³

Sodnik Kooijmans v svojem ločenem mnenju sicer pritruje, da bo Svetovalno mnenje o zidu postalo del političnega procesa, vendar pa je mnenja, da bi tudi odločitev Sodišča, da mnenja ne bo izdalo, prav tako postala del političnega procesa.¹¹⁴

¹⁰⁹ Separate Opinion of Judge Kooijmans, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 27.

¹¹⁰ A/RES/57/107, <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/0/8f8df3248bb07d0e85256cdf00524185?OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.

¹¹¹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 24, odst. 50.

¹¹² Predvsem je šlo za oviranje pogajanj v okviru mirovnega časovnega načrta, ki obvezuje Izrael in Palestino k določenim obveznostim in vzporednemu ravnanju v vseh fazah mirovnega procesa.

¹¹³ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 25, odst. 52-54.

¹¹⁴ Separate Opinion of Judge Kooijmans, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 20-21.

Naslednji argument, ki so ga zagovarjali nekateri udeleženci postopka, je ta, da Sodišče ne poseduje potrebnih dejstev in dokazov za izdajo svetovalnega mnenja. Izrael trdi, da bi bilo Sodišče, če bi se odločilo za izdajo svetovalnega mnenja, prisiljeno ugibati o bistvenih dejstvih in domnevati o pravnih argumentih. Sodišče bi moralo najprej preveriti naravo in obseg ogrožanja varnosti, ki je pravzaprav glavni razlog za gradnjo zidu, presoditi pa bi bilo potrebno tudi učinkovitost zidu pri preprečevanju tega ogrožanja in vpliv gradnje na palestinsko prebivalstvo. Ta naloga bi bila težka že v postopku reševanja spora, v postopku izdaje svetovalnega mnenja pa je še toliko težja, predvsem zato, ker je Izrael tisti, ki poseduje večino potrebnih informacij, vendar pa Izrael v svoji pisni izjavi ni podal nobenih vsebinskih dokazov. Drugi dokazi, ki jih poseduje Sodišče, po mnenju Izraela niso dovolj zanesljivi.¹¹⁵

Sodišče ima v pričujočem primeru pred seboj poročilo Generalnega sekretarja in dodatno obsežno dokumentacijo, ki jo je Sodišču predal Generalni sekretar.¹¹⁶ Poleg tega je več udeležencev postopka podalo pisne izjave. Pisna izjava Izraela se sicer res omejuje na vprašanji pristojnosti in primernosti, vendar pa vsebuje tudi opažanja o drugih vprašanjih, predvsem glede ogrožanja varnosti Izraela. Glede teh vprašanj obstaja več dokumentov izraelske vlade, ki so v javni domeni.¹¹⁷

Sodišče po povedanem odloči, da ima pred seboj dovolj podatkov in dokazov za izdajo svetovalnega mnenja, za katero je zaprosila GS OZN. Okoliščina, da lahko nekdo dejstva ocenjuje in interpretira na subjektiven ali političen način, ne more biti argument, da Sodišče svetovalnega mnenja ne bi izdalo.¹¹⁸

Nekateri udeleženci v postopku so trdili, da bi moralo Sodišče zavrniti izdajo svetovalnega mnenja zato, ker tako svetovalno mnenje pravzaprav ne bo imelo nikakršnega cilja oziroma namena. Svetovalna mnenja naj bi namreč nudila organu

---

¹¹⁵ I.C.J. Rep., op. cit., odst. 55.

¹¹⁶ Ibid., odst. 56. Gradivo obsega podatke o poteku zidu, prav tako pa o njegovih humanitarnih in družbeno-ekonomskih vplivih na palestinsko prebivalstvo.

¹¹⁷ Čeprav Sodišče omeni, da so podatki v javni domeni, pa nikjer v mnenju ne razloži kateri so ti podatki in se nikjer ne sklicuje na te podatke, tako da ni jasno, ali je Sodišče pri izdelavi mnenja te podatke tudi poiskalo in uporabilo. Glej Wedgewood, op. cit., str. 54 in Separate Opinion of Judge Higgins, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 40.

¹¹⁸ Ibid., odst. 58.

pravno pojasnilo za njegove nadaljnje aktivnosti, česar pa GS OZN v pričujočem primeru ne potrebuje, saj je že sama obsodila gradnjo zidu kot nezakonito in določila pravne posledice, ko je od Izraela zahtevala, da ustavi in razveljavi gradnjo. Nadalje GS OZN nikoli ni pojasnila, kako namerava uporabiti svetovalno mnenje.¹¹⁹

Sodišče pojasnjuje, da odločanje o tem, ali GS OZN potrebuje svetovalno mnenje, ni v njegovi pristojnosti. Iz tega sledi, da je Sodišče dolžno odločiti o pravnih posledicah gradnje zidu, medtem ko GS OZN sama odloča o nadaljnjih ukrepih na podlagi svetovalnega mnenja.¹²⁰

Nazadnje Sodišče obravnava argument Izraela, da Palestina ne more zahtevati pravnega varstva glede trenutnega stanja, ki je posledica njenih nezakonitih dejanj. Gradnja zidu je namreč posledica palestinskega nasilja zoper Izrael in njegovo prebivalstvo. Izrael se sklicuje na maksimo *nullus commodum capere potest de sua injuria propria*. Glede na načelo dobre vere in doktrino »čistih rok« bi moralo Sodišče po mnenju Izraela zavrniti izdajo svetovalnega mnenja.

Sodišče ugovor zavrača z obrazložitvijo, da je za mnenje zaprosila GS OZN, ne pa neka država ali kakšna druga entiteta.¹²¹

Sodišče odloči, da ne obstaja obvezujoč razlog, zaradi katerega bi Sodišče lahko uporabilo diskrecijsko pravico in zavrnilo izdajo svetovalnega mnenja.

4.5. VSEBINSKI DEL SVETOVALNEGA MNENJA O ZIDU

Da bi lahko odločilo o pravnih posledicah gradnje, mora Sodišče v vsebinskem delu Svetovalnega mnenja najprej ugotoviti, ali je gradnja zidu na okupiranem palestinskem ozemlju nezakonita.

Sodišče najprej naredi kratko zgodovinsko analizo glede statusa tega območja in opiše potek in trenutno stanje gradnje zidu.¹²² Sledi obravnava prava, ki je uporabno za

---

¹¹⁹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 27, odst. 59.

¹²⁰ Ibid., odst. 61-62.

¹²¹ Ibid., odst. 63-64.

¹²² I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 29-32, odst. 70-78. Glej 2. poglavje Zgodovinski oris izraelsko-palestinskega konflikta.

pričujoči primer in analiza, ali je bilo to pravo z gradnjo zidu kršeno. Na koncu pa Sodišče poda odgovor, katere so pravne posledice gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju.¹²³

Glede na to, da je zgodovinska umestitev podana v 2. poglavju te diplomske naloge, prehajam na tem mestu neposredno na uporabno pravo za pričujoči primer.

4.5.1. Uporabno pravo

Pri ugotavljanju uporabnega prava, Sodišče določi pravila in načela, ki so pomembna za odločanje o (ne)zakonitosti gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju. Ta pravila in načela se nahajajo v UL OZN, nekaterih drugih sporazumih, običajnem mednarodnem pravu in v resolucijah, ki sta jih v skladu z UL OZN sprejela GS OZN in VS OZN. Izrael je izrazil dvome glede uporabe določenih pravil mednarodnega humanitarnega prava in prava človekovih pravic na okupiranem palestinskem ozemlju.

Sodišče najprej poudari načelo prepovedi grožnje s silo ali uporabe sile, ki ga določa četrty odstavek 2. člena UL OZN in pa načelo nezakonitosti prisvojitve ozemlja z grožnjo ali uporabo sile, ki ga določa resolucija 2625 (XXV). Ti dve načeli danes predstavljata običajno mednarodno pravo, kot je Sodišče ugotovilo v primeru *Nicaragua v. United States of America*.¹²⁴ Nadalje Sodišče izpostavi načelo samoodločbe ljudstev, ki ga določa UL OZN, potrjujejo pa ga resolucija 2625 (XXV), Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah in Mednarodni pakt o gospodarskih, socialnih in kulturnih pravicah. Pravica ljudstev do samoodločbe se je skozi prakso Sodišča potrdila za pravico *erga omnes*.¹²⁵

Pri obravnavi mednarodnega humanitarnega prava Sodišče najprej ugotavlja, da Izrael ni pogodbeni stranka IV. HK, kateri sta bila dodana Haaška pravilnika (od tu dalje HP). Vendar pa Sodišče odloči, da pravila IV. HK vseeno obvezujejo Izrael, saj so postala del običajnega mednarodnega prava. To dejstvo priznavajo tudi vsi udeleženci postopka.¹²⁶

¹²³ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 29, odst. 69.

¹²⁴ I.C.J. Rep. 1986, str. 98-101, odst. 187-190.

¹²⁵ I.C.J. Rep. 2004, str. 36, odst. 88.

¹²⁶ Ibid., odst. 89. IV. HK je nastala kot pregled splošnih obstoječih zakonov in običajev vojne. Nürnberški vojaški tribunal je leta 1946 odločil, da ta pravila priznavajo vsi civilizirani narodi, saj le-ta uzakonjajo

Izrael zavrača *de iure* veljavnost IV. ŽK na okupiranem palestinskem ozemlju. Izrael trdi, da okupirano palestinsko ozemlje ne ustreza definiciji ozemlja visoke pogodbene stranke po drugem odstavku 2. člena IV. ŽK, saj leta 1967 ni spadalo pod suverenost Jordanije. Večina udeležencev v postopku pa sprejema veljavnost IV. ŽK na okupiranem palestinskem ozemlju na podlagi prvega odstavka 2. člena IV. ŽK, ne glede na to, ali je imela Jordanija pred letom 1967 kakšne pravice na teh območjih.¹²⁷

Sodišče pri analizi IV. ŽK upošteva določbo 32. člena Dunajske konvencije o pravu pogodb, ki je bila podpisana 23. maja 1969.¹²⁸ Sodišče ugotavlja, da se konvencija uporablja, če sta izpolnjena dva pogoja iz 2. člena ŽK. Obstajati mora vojaški konflikt, ta pa mora nastati med dvema pogodbenicama. Če sta ta dva pogoja izpolnjena, se konvencija uporablja na vsakem območju, ki ga okupira ena pogodbenica stranka. Drugi odstavek 2. člena IV. ŽK pri tem nima namena omejiti uporabe prvega odstavka istega člena, pač pa pojasnjuje, da se konvencija uporablja tudi v primeru, kadar okupacija ne naleti na oboroženi odpor.¹²⁹ To interpretacijo so potrdile tudi države pogodbenice IV. ŽK na konferenci 15. julija 1999, kjer so sprejele skupno stališče o uporabi IV. ŽK na okupiranem palestinskem ozemlju, vključno z vzhodnim Jeruzalemom. Mednarodni odbor Rdečega križa (od tu dalje ICRC) je v deklaraciji z dne 5. decembra 2001, zapisal, da je že od nekdaj zastopal *de iure* veljavnost IV. ŽK na okupiranem palestinskem ozemlju. Tak pogled sta privzela tudi GS in VS OZN v svojih resolucijah.¹³⁰ Na koncu je potrebno omeniti še, da je tudi Vrhovno sodišče Izraela v sodbi z dne 30. maja 2004 ugotovilo, da vojaške operacije izraelskih obrambnih sil (IDF) v Rafi glede civilnega prebivalstva urejata IV. HK (glede pravil in običajev vojskovanja na kopnem) in IV. ŽK (glede zaščite civilistov v času oboroženih spopadov).¹³¹

---

vojna pravila in vojne običaje. Meddržavno sodišče v Haagu je to potrdilo v svetovalnem mnenju *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*.

¹²⁷ Ibid., odst. 90-93. Obe državi, Jordanija in Izrael, sta postali pogodbeni stranki IV. ŽK leta 1951.

Palestina se je leta 1982 enostransko obvezala k uporabi IV. ŽK.

¹²⁸ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 38, odst. 94.

¹²⁹ Ibid., odst. 95. Gre za to, da je bil namen snovalcev IV. ŽK zaščita civilnega prebivalstva, ki se znajde pod vplivom okupacijske sile, ne glede na status okupiranega ozemlja. Glej tudi Uhler, Oscar M.: Geneva Convention IV Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, Commentary, 1st Edition, 1st Reprint, ICRC, Ženeva, 1994, str. 21-22.

¹³⁰ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 39-40, odst. 96-99.

¹³¹ Supreme Court of Israel, HCJ 4764/04 Physicians for Human Rights v. Commander of the IDF Forces in the Gaza Strip, dostopno na www.court.gov.il, obiskano dne 8.9.2005, str. 7, odst. 19.

Sodišče je zato presodilo, da se IV. ŽK uporablja na okupiranem palestinskem ozemlju, ki je pred izbruhom vojne leta 1967 ležalo vzhodno od zelene črte in je bilo med vojno okupirano s strani Izraela. Prav tako Sodišče odloči, da ni potrebno podrobneje raziskati preteklega statusa tega ozemlja.¹³²

Izrael nadalje zanika veljavnost Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (od tu dalje MPDPP), Mednarodnega pakta o gospodarskih, socialnih in kulturnih pravicah (od tu dalje MPGSKP) in Konvencije o otrokovih pravicah na okupiranem palestinskem ozemlju. Izrael je pogodbenica vseh treh instrumentov, vendar pa je mnenja, da ti instrumenti ne okupiranem palestinskem ozemlju ne veljajo, saj za to ozemlje velja humanitarno pravo.¹³³ Konvencije za zaščito človekovih pravic naj bi bile namreč namenjene zaščititi državljanov v odnosu do lastne vlade v času miru.¹³⁴

Zato, da bi Sodišče lahko odločalo o veljavnosti omenjenih instrumentov za zaščito človekovih pravic, se je najprej lotilo analize razmerja med mednarodnim humanitarnim pravom in pravom človekovih pravic. O veljavnosti MPDPP v času vojne je Sodišče že odločalo v primeru *Nuclear Weapons*, kjer je odločilo, da MPDPP ne preneha veljati v času vojne, z izjemo nekaterih določil, ki jih država lahko, v skladu s 4. členom MPDPP, razveljavi zaradi izrednega stanja.¹³⁵ Tak pogled prevzame Sodišče tudi v pričujočem primeru. Sodišče je mnenja, da mora upoštevati tako pravo človekovih pravic kot tudi mednarodno humanitarno pravo, ki se uporablja kot *lex specialis*.¹³⁶

Obseg veljavnosti MPDPP je zapisan v prvem odstavku 2. člena MPDPP, ki določa, da mora vsaka država pogodbenica spoštovati in zagotavljati vsem ljudem na njenem ozemlju ali pod njeno pristojnostjo, s paktom priznane pravice.¹³⁷ Sodišče ugotavlja, da je pristojnost države primarno teritorialna, vendar pa se lahko včasih izvršuje tudi zunaj

¹³² I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 40, odst. 101.

¹³³ Omenjene instrumente je Izrael ratificiral 3. oktobra 1991.

¹³⁴ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 40-41, odst. 102-103.

¹³⁵ Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons, Advisory Opinion, I.C.J. Rep. 1996 (I), str. 239-240, odst. 24-25.

¹³⁶ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 41-42, odst. 106.

¹³⁷ Ibid., odst. 108. To določbo lahko razlagamo, kot da obsega samo ljudi, ki so na državnem ozemlju in pod pristojnostjo države pogodbenice, lahko pa se to določilo razume, kot da obsega ljudi, ki so na državnem ozemlju, in ljudi, ki so zunaj državnega ozemlja, vendar so iz kateregakoli razloga pod državno pristojnostjo.

državnega ozemlja. Ta razlaga je v skladu s prakso Odbora za človekove pravice, argument zanjo pa je mogoče najti tudi v *travaux préparatoire* in razpravi o predhodnem osnutku MPDPP.¹³⁸ Izrael je leta 1998 izjavil, da MPDPP in podobni instrumenti ne veljajo neposredno za situacijo na okupiranem palestinskem ozemlju. Odbor za človekove pravice je po tej izjavi izrazil zaskrbljenost glede stališča Izraela in izpostavil dejstvo, da je Izrael že dolgo prisoten na okupiranem palestinskem ozemlju, ter da dejansko izvršuje učinkovito pristojnost na tem ozemlju.¹³⁹ Ker se stališče Izraela do leta 2003 ni spremenilo, je Odbor za človekove pravice zaključil, da v trenutnih okoliščinah določila MPDPP veljajo v korist civilnega prebivalstva na okupiranem palestinskem ozemlju glede vseh dejanj izraelskih državnih oblasti na tem ozemlju, ki se tičejo uživanja pravic, določenih v MPDPP in spadajo pod odgovornost države Izrael po pravilih mednarodnega javnega prava.¹⁴⁰

Glede na cilj in namen MPDPP Sodišče odloči, da morajo države spoštovati MPDPP tudi, kadar izvršujejo pristojnost zunaj državnega ozemlja.

MPGSKP ne vsebuje nobenih določil o obsegu svoje veljavnosti. To lahko razložimo z navedbo dejstva, da MPGSKP določa pravice, ki so nujno teritorialne. Vendar pa to ne pomeni, da velja samo za suveren državni teritorij, pač pa tudi za območja, na katerih država izvršuje teritorialno pristojnost. Izrael trdi, da MPGSKP ne velja za okupirano palestinsko ozemlje, kot razlog pa navaja, da ne gre za teritorij, ki spada pod suverenost in pristojnost države Izrael. Ob tem navaja še argument razlikovanja med mednarodnim humanitarnim pravom in pravom človekovih pravic. Odbor za ekonomske, socialne in kulturne pravice ugotavlja, da obveznosti držav pogodbenic veljajo na vseh teritorijih in nad vsem prebivalstvom, ki spadajo pod učinkovit nadzor države.

Sodišče zaradi povedanega ne sprejme izraelskega stališča. Sodišče navede tudi, da je okupirano palestinsko ozemlje že 37 let pod teritorialno pristojnostjo Izraela kot okupatorske sile. Zato je Izrael vezan na določbe MPGSKP, prav tako pa ne sme

¹³⁸ I.C.J. Rep. 2004, str. 42, odst. 109.

¹³⁹ Concluding Observations of the Human Rights Committee : Israel, 18/08/98; CCPR/C/79/Add.93, dostopno na <http://www.unhchr.ch>, obiskano dne 8.9.2005.

¹⁴⁰ Concluding Observations of the Human Rights Committee : Israel, 21/08/2003, CCPR/CO/78/ISR, odst. 11, dostopno na www.unhchr.ch, obiskano dne 8.9.2005.

onemogočati izvrševanja teh pravic na območjih, kjer je bila pristojnost prenesena na palestinske oblasti.¹⁴¹

Izrael mora spoštovati tudi Konvencijo o otrokovih pravicah z dne 20. novembra 1989, saj ta že sama v 2. členu določa, da mora država pogodbenica spoštovati in zagotavljati pravice iz konvencije vsem otrokom, nad katerimi ima ta država pristojnost.¹⁴²

4.5.2. Ali gradnja zidu na okupiranem palestinskem ozemlju krši pravila in načela mednarodnega prava?

Generalni sekretar je v svojem poročilu, ki ga je pripravil v skladu z resolucijo GS OZN ES-10/13, označil potek in opis zidu, ter opisal humanitarne in socialno-gospodarske vplive, ki jih ima zid na palestinsko prebivalstvo.¹⁴³ Poleg tega so nekateri udeleženci postopka podali izjave, da je gradnja zidu poskus priključitve teritorija v nasprotju z mednarodnim pravom, kar krši teritorialno suverenost in pravico Palestinecev do samoodločbe. Gradnja zidu krši načelo prepovedi prisvojitve ozemlja s silo. Smer zidu naj bi bila namenjena spremembi demografske sestave na okupiranem palestinskem ozemlju, vključno z vzhodnim Jeruzalemom. Gradnja zidu po izbrani liniji vključuje in ščiti nezakonito ustanovljene izraelske naselbine na okupiranem palestinskem ozemlju. Zid naj bi tudi zmanjševal in razdeljeval ozemlje, na katerem ima palestinsko prebivalstvo pravico do samoodločbe.¹⁴⁴

Izrael ugovarja, da je edini namen gradnje zidu, omogočiti učinkovit boj proti terorističnim napadom, ki izvirajo iz Zahodnega brega. Poleg tega je Izrael že večkrat poudaril, da je zid samo začasno ukrep, ki ne priključuje ozemlja državi Izrael. Prav tako bi bil Izrael pripravljen spremeniti smer gradnje zidu ali podreti že postavljeni zid, v kolikor bi bilo to dogovorjeno v okviru politične rešitve. Zid namreč ne predstavlja meje in nima političnega pomena, saj ne spreminja pravnega statusa ozemlja.¹⁴⁵

¹⁴¹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 44, odst. 112.

¹⁴² Ibid., odst. 113.

¹⁴³ Report of the Secretary-General prepared pursuant to General Assembly resolution ES-10/13, A/ES-10/248 http://domino.un.org/unispal.nsf/0/a5a017029_c05606b85256dec00626057?OpenDocument, obiskano dne 10.3.2005.

¹⁴⁴ Ibid., odst. 115.

¹⁴⁵ I.C.J. Rep. 2004, str. 45, odst. 116; Murphy, Sean D.: Self-Defense and the Israeli Wall Advisory Opinion: An Ipse Dixit from the ICJ?, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 73.

GS in VS OZN sta glede okupiranega palestinskega ozemlja že večkrat potrdila pravilo običajnega mednarodnega prava o nedopustnosti pridobitve ozemlja s silo. VS OZN je v resoluciji 242 (1967) zahteval umik izraelskih oboroženih sil z okupiranega ozemlja in prekinitev nasilja, ter spoštovanje suverenosti, teritorialne celovitosti in politične neodvisnosti vsake države na tem ozemlju, poudaril pa je tudi, da ima vsaka od teh držav pravico, da živi v miru znotraj svojih meja. VS OZN je tudi večkrat obsodil ukrepe, s katerimi je Izrael spremenil status Jeruzalema.¹⁴⁶

Sodišče ugotavlja, da obstoj palestinskega ljudstva ni več vprašanje, saj ga je priznal tudi Izrael. Palestinsko ljudstvo kot tako ima določene pravice, med katere spada tudi pravica do samoodločbe, kot je že večkrat ugotovila GS OZN.¹⁴⁷

Sodišče ugotavlja, da je zid postavljen tako, da vključuje okoli 80% oziroma veliko večino izraelskih naseljencev, živečih na okupiranem palestinskem ozemlju.¹⁴⁸ Sodišče opozarja, da je Izrael ustanavljal naselbine na okupiranem palestinskem ozemlju v nasprotju s IV. ŽK.¹⁴⁹ VS OZN je 22. marca 1979 sprejel stališče, da takšna politika ustanavljanja naselbin nima nikakršne pravne veljavnosti, in pozval Izrael, naj upošteva določila IV. ŽK.¹⁵⁰ Zaradi povedanega Sodišče zaključuje, da so bile izraelske naselbine na okupiranem palestinskem ozemlju ustanovljene v nasprotju z mednarodnim pravom.

Sodišče sicer vzame na znanje zagotovilo Izraela, da gre v primeru zidu le za začasen ukrep, vendar pa meni, da gradnja zidu in spremljajoči režim ustvarjata »*fait accompli*«, kar pomeni, da lahko zid postane stalen ukrep, kar pa pomeni *de facto* priključitev ozemlja.¹⁵¹ Obstaja možnost nadaljnjih sprememb demografske sestave na tem območju kot posledica gradnje zidu, zaradi odhoda palestinskega prebivalstva z določenih

---

¹⁴⁶ Ibid., odst. 117.

¹⁴⁷ Ibid., odst. 118.

¹⁴⁸ Ibid., odst. 119.

¹⁴⁹ 6. odstavek 49. člena IV. ŽK namreč določa, da okupacijska sila ne sme pregnati ali preseliti dela svojega prebivalstva na ozemlje, ki ga je okupirala. Ta določba pa ne prepoveduje samo pregonov in prisilnih preselitev, pač pa tudi vse ukrepe okupacijske sile, ki organizirajo ali spodbujajo selitve delov svojega prebivalstva na okupirano ozemlje.

¹⁵⁰ Resolucija VS OZN 446 (1979), <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/d744b47860e5c97e85256c40005d01d6/ba123cded3ea84a5852560e50077c2dc!OpenDocument>, obiskano dne 10.3.1979.

¹⁵¹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 47, odst. 121.

področij. Gradnja zidu, vključno z drugimi ukrepi, ki so bili sprejeti, močno otežuje izvrševanje pravice Palestincev do samoodločbe.¹⁵²

Sodišče ugotavlja, da na okupiranem palestinskem ozemlju velja samo III. del haaških pravil iz leta 1907, ki obravnava vojaško oblast na okupiranem ozemlju. Prav tako veljajo le določbe IV. ŽK, za katere je tako določeno v tretjem odstavku 6. člena IV. ŽK., saj so se vojaške operacije, posledica katerih je bila okupacija Zahodnega brega zaključile že dolgo časa nazaj.¹⁵³

Kar se tiče veljavnosti MPDPP, njegov 4. člen omogoča določene omejitve glede uživanja pravic. Izrael je omejitve glede pravic iz MPDPP sporočil Generalnemu sekretarju v pismu 31. oktobra 1991, kjer je navedel, da je bilo maja 1948 razglašeno izredno stanje v državi Izrael in to stanje od takrat še ni bilo preklicano. V tem pismu je Izrael omejil uživanje pravic po 9. členu MPDPP, ki govori o pravici do svobode in varnosti, ter določa pravila za primere aretacije in pridržanja. Ostale določbe MPDPP (med njimi je potrebno izpostaviti 12. in 17. člen) ostanejo v veljavi, ne samo na izraelskem teritoriju, pač pa tudi na okupiranem palestinskem ozemlju.¹⁵⁴ Pomembnejše določbe MPDPP so tiste, ki urejajo pravico do dela, zaščito in pomoč družini, otrokom in mladini, pravico do primernega življenjskega standarda, pravico do zdravja in pravico do izobraževanja.¹⁵⁵ Pomembnejše določbe Konvencije o otrokovih pravicah so zapisane v 16., 24., 27. in 28. členu.¹⁵⁶

Sodišče se, pri obravnavanju kršitev mednarodnega prava v primeru gradnje zidu, sklicuje na dokumentacijo, ki mu je bila predložena. Sodišče ugotavlja, da je gradnja zidu

---

¹⁵² Ibid., odst. 122.

¹⁵³ 3. odstavek 6. člena IV. ŽK določa: » Na okupiranem ozemlju Konvencija neha veljati leto dni po splošnem zaključku vojaških operacij, okupacijska sila pa mora, če izvaja upravno oblast na omenjenem ozemlju, med trajanjem okupacije upoštevati določbe naslednjih členov te Konvencije: 1. do 12., 27., 29. do 34., 47., 49., 51., 52., 23., 61. do 77. in 143. člen.« Glej tudi I.C.J. rep. 2004, op. cit., str. 48-50, odst. 125, 126. S tem mnenjem se ne strinja Imseis, ki meni, da je na okupiranem palestinskem ozemlju veljavna IV. ŽK v celotnem obsegu, saj se vojaške operacije še niso zaključile. Imseis, Ardi: Critical Reflections on the International Humanitarian Law Aspects of the ICJ Wall Advisory Opinion, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 105-109.

¹⁵⁴ I.C.J. rep. 2004, str. 50, odst. 127, 128.

¹⁵⁵ Ibid., odst. 130.

¹⁵⁶ Ibid., odst. 131.

pripeljala do uničenja in zasegov lastnine v nasprotju s 46. in 52. členom haaških pravil iz leta 1907 ter v nasprotju s 53. členom IV. ŽK.¹⁵⁷

Poleg tega so zid, ustanovitev zaprtega območja med zeleno črto in zidom in oblikovanje enklav povzročili znatne omejitve svobode gibanja prebivalcev na okupiranem palestinskem ozemlju (z izjemo izraelskih prebivalcev).¹⁵⁸ Gradnja zidu tudi negativno vpliva na kmetijsko proizvodnjo. Zaradi gradnje zidu je otežen dostop prebivalstva do zdravstvenih storitev, izobraževalnih ustanov in primarnih vodnih virov. Kot posledica gradnje zidu prihaja do zaprtja trgovin in propada obrti, veliko Palestincev je prisiljenih zapustiti to območje. Tako gradnja zidu omejuje tudi pravico do proste izbire prebivališča.¹⁵⁹

Sodišče povzema, da gradnja zidu in spremljajoči režim omejujeta svobodo gibanja prebivalstva okupiranega palestinskega ozemlja (z izjemo izraelskih in asimiliranih prebivalcev) kot jo zagotavlja prvi odstavek 12. člena MPDPP. Omejuje tudi pravice do dela, zdravja, izobraževanja in primernega življenjskega standarda, kot jih določata MPGSKP in Konvencija o otrokovih pravicah. Nazadnje gradnja zidu vpliva na demografske spremembe na tem območju in tako krši 49. člen IV. ŽK ter resolucije VS OZN.¹⁶⁰

Sodišče pri obravnavi kršitev mednarodnega prava sicer priznava, da v primeru nujnih vojaških razlogov, že samo mednarodno humanitarno pravo dopušča nekatere posebne ukrepe. Niti 46. člen IV. HK niti 47. člen IV. ŽK ne določata takih ukrepov. Drugi odstavek 49. člena IV. ŽK sicer določa izjemo za primere izgonov in preseljevanja prebivalstva, vendar pa ta izjema ne velja za šesti odstavek, ki prepoveduje pregone ali preseljevanje delov lastnega prebivalstva na okupirano ozemlje. 53. člen IV. ŽK glede uničenja osebne lastnine dovoljuje izjemo, kadar je uničenje nujno zaradi vojaških operacij. Sodišče je mnenja, da se na nujne vojaške razloge lahko sklicuje tudi za primere

¹⁵⁷ Ibid., odst. 132.

¹⁵⁸ Question of the Violation of Human Rights in the Occupied Arab Territories including Palestine, E/CN.4/2004/6, 8. september 2003, <http://domino.un.org/unispal.nsf/0/8976be248c8e02ae85256db1004dd7cc?OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.

¹⁵⁹ I.C.J. rep. 2004, op. cit., str. 52-54, odst. 133.

¹⁶⁰ Ibid., odst. 134.

na okupiranem ozemlju po zaključku vojaških operacij, ki so vodile k okupaciji, vendar pa glede na dokumentacijo, ki jo ima pred seboj, Sodišče ni prepričano, da so bila uničenja osebne lastnine v nasprotju s 53. členom IV. ŽK izvršena zaradi nujnih vojaških razlogov.¹⁶¹

Tudi konvencije o človekovih pravicah vsebujejo določbe, po katerih je mogoče pod posebnimi pogoji omejiti uživanje pravic, ki jih te konvencije vsebujejo. Tako je Izrael glede MPDPP podal izjavo v skladu s 4. členom MPDPP o omejitvi pravic po 9. členu MPDPP. Ostale določbe MPDPP torej ostajajo v veljavi. Poleg tega nekateri predpisi o človekovih pravicah vsebujejo določbe, ki že same omejujejo pravice. Tako določbo vsebuje npr. 12. člen MPDPP, ki govori o pravici do svobode gibanja, v svojem 3. odstavku.¹⁶² Vendar pa gre pri tem le za izjemo in ukrep, s katerim se svoboda gibanja lahko omeji, mora zadostiti testu proporcionalnosti, kar pomeni, da mora biti najmanj omejujoč ukrep med tistimi ukrepi, s katerimi je mogoče doseči cilj.¹⁶³ Sodišče je mnenja, da v pričujočem primeru ti pogoji niso izpolnjeni in gradnja zidu ne predstavlja primernega ukrepa.

Glede omejitev pravic po MPGSKP je v 4. členu MPGSKP določena generalna klavzula. Sodišče ugotavlja, da omejitve gospodarskih, socialnih in kulturnih pravic Palestincev ne izpolnjujejo pogoja, določenega v 4. členu MPGSKP, da država lahko omeji pravice »le zato, da izboljša splošno blaginjo v demokratični družbi«.¹⁶⁴

Sodišče na koncu povzame, da glede na dokumentacijo, ki jo ima pred seboj, ni prepričano, da je smer gradnje zidu, ki jo je določil Izrael, nujno potrebna za dosego varnostnih ciljev. Zid in njegov spremljajoči režim omejujeta številne pravice palestinskega prebivalstva na okupiranem palestinskem ozemlju, omejitve, ki izvirajo iz gradnje zidu po načrtani smeri, pa ne morejo biti upravičene niti iz nujnih vojaških

¹⁶¹ I.C.J. Rep. 2004, str. 54, odst. 135.

¹⁶² 3. odstavek 12. člena MPDPP določa: »Zgoraj navedene pravice smejo biti omejene le, če so omejitve z zakonom predvidene, če so potrebne za zaščito nacionalne varnosti, javnega reda, javnega zdravja ali morale, ali pa pravic in svoboščin drugih, in če so te omejitve v skladu z drugimi pravicami, ki jih priznava ta Pakt.« Glej še I.C.J. rep. 2004, str. 55, odst. 136.

¹⁶³ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 55, odst. 136.

¹⁶⁴ 4. člen MPGSKP določa: »Države pogodbenice tega Pakta priznavajo, da sme država omejiti uživanje pravic, ki jih zagotavlja v tem Paktu, samo z zakonom, in le v tolikšni meri, kolikor je to v skladu z naravo teh pravic, in le zato, da izboljša splošno blaginjo v demokratični družbi.«

razlogov niti iz razlogov nacionalne varnosti in javnega reda. Gradnja zidu posledično predstavlja kršitev več obveznosti po mednarodnem humanitarnem pravu in pravu človekovih pravic s strani Izraela.¹⁶⁵

Izrael sicer ugovarja, da je gradnja zidu v skladu z 51. členom UL OZN, njegovo naravno pravico do samoobrambe in pa z resolucijama VS OZN 1368 (2001) in 1373 (2001).¹⁶⁶ Sodišče ugotavlja, da 51. člen UL OZN priznava pravico do samoobrambe v primeru oboroženega napada ene države na drugo državo, vendar pa Izrael napadov ne pripisuje tuji državi.¹⁶⁷ Poleg tega Izrael izvršuje nadzor nad okupiranim palestinskim ozemljem, grožnja pa, tudi po navedbah Izraela, izvira ravno iz tega ozemlja.¹⁶⁸ Razmere so torej drugačne o tistih, o katerih govorita resoluciji VS OZN 1368 (2001) in 1373 (2001), zato se Izrael pri svojih izvajanjih ne more sklicevati na omenjeni resoluciji. Sodišče zato zaključuje, da se v pričujočem primeru 51. člen UL OZN ne more uporabiti.¹⁶⁹

Pri tem se mi zdi pomembno omeniti mnenje sodnice Higgins, ki se ne strinja s Sodiščem glede dejstva, da država izgubi pravico do obrambe svojega civilnega prebivalstva, kadar nasilje izvira iz okupiranega ozemlja. To ozemlje namreč ni bilo aneksirano in zato ne predstavlja dela Izraela. Poleg tega je sodnica Higgins mnenja, da je nepravilno stališče, da Palestina po eni strani izpolnjuje pogoje za pridobitev statusa državne tvorbe glede sodelovanja v postopku in humanitarnega prava, po drugi strani pa tega statusa nima,

¹⁶⁵ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 55, odst. 137.

¹⁶⁶ 51. člen UL OZN določa: »Nobena določba te Ustanovne listine ne krati naravne pravice do individualne ali kolektivne samoobrambe v primeru oboroženega napada na člana Združenih narodov, dokler Varnostni svet ne ukrene, kar je potrebno za ohranitev mednarodnega miru in varnosti. Ukrep, ki so se jih člani Združenih narodov lotili, izvršujoč to pravico do samoobrambe, naj se takoj sporočijo Varnostnemu svetu in ne smejo v ničemer posegati v pravico in dolžnost Varnostnega sveta, da na temelju te Ustanovne listine vsak čas ukrene, kar se mu zdi potrebno za ohranitev ali vzpostavitev mednarodnega miru in varnosti.«

¹⁶⁷ Pri tem se postavlja vprašanje, zakaj Sodišče zaključuje, da Izrael napadov ne pripisuje tuji državi, ko pa Izrael ni podal vsebinskih izvajanj. Po drugi strani je ta interpretacija 51. člena UL OZN problematična, saj iz besedila 51. člena ne izhaja, da mora iti za napad ene države na drugo državo. Wedgewood, op. cit., str. 58. Murphy, op. cit., str. 64. Pomerance, Michla: The ICJ's Advisory Jurisdiction and the Crumbling Wall Between the Political and the Judicial, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 26.

¹⁶⁸ Tukaj je potrebno omeniti, da je sporazum iz Osla leta 1993 prenesel odgovornost za upravljanje nad velikim delom Zahodnega brega na palestinske oblasti. Poleg tega ima tudi okupacijska sila pravico uporabiti potrebne ukrepe za zaščito svojih varnostnih sil in civilnega prebivalstva pred čezmejnimi napadi. Okupacijska sila ima tudi pravico in dolžnost sprejemanja ukrepov za ohranitev javnega reda na okupiranem ozemlju. Wedgewood, op. cit., str. 59. Glej tudi Kretzmer, David: The Advisory Opinion: The Light Treatment of International Humanitarian Law, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 93.

¹⁶⁹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 56, odst. 139. Murphy podaja stališče, da za okupirano palestinsko ozemlje velja *jus in bello* in zato sklicevanje na 51. člen UL OZN ni primerno. Murphy, op. cit., str. 71.

kadar govorimo o prepovedi oboroženega napada.¹⁷⁰ Po drugi strani pa je Izrael odgovoren za red na okupiranem palestinskem ozemlju in se zato ne more zanašati na samoobrambo pred dejanji, ki pravzaprav pomenijo nered, za preprečevanje katerega je odgovoren Izrael.¹⁷¹

Sodišče nadalje presoja, ali se lahko Izrael v tem primeru sklicuje na skrajno silo, ki bi izključila protipravnost gradnje zidu. Sodišče tu napoti na primer *Gabčíkovo-Nagymaros Project*, kjer je Sodišče spoznalo, da je skrajna sila razlog, na katerega se je, v skladu z običajnim mednarodnim pravom, mogoče sklicevati le izjemoma in se ga upošteva le pod strogo določenimi pogoji, ki morajo biti izpolnjeni kumulativno.¹⁷² Eden od teh pogojev je, da mora biti ukrep skrajne sile edini način, s katerim lahko država zavaruje bistveni interes zoper resno in grozečo nevarnost.

Izrael je mnenja, da je smer gradnje zidu, ki odstopa od zelene črte, nujna in primerna. Pri tem navaja tri razloge. Prvi je topografska sestava območja, ki bi v primeru drugačne smeri gradnje zidu olajšala napade preko zidu. Kot drugi razlog, Izrael navaja, da zelena črta na določenih območjih poteka preblizu izraelskih mest in bi drugačna postavitvev zidu na teh območjih omogočala neposredne napade na civilno prebivalstvo. Zadnji razlog za izbiro načrtane smeri gradnje zidu pa je ta, da so na ta način teroristični napadalci odkriti preden pridejo do cilja, kjer naj bi izvršili teroristični napad. Sodišču je očitano, da ni obravnavalo nobenega od teh razlogov.¹⁷³

Sodišče pove le, da glede na dokumentacijo, ki jo ima pred seboj, ni prepričano, da je gradnja zidu v načrtani smeri edini način za zavarovanje izraelskih interesov pred nevarnostjo, ki jo Izrael navaja kot razlog za gradnjo.¹⁷⁴ Dejstvo je, da se mora Izrael soočiti s številnimi dejanji nasilja zoper svoje prebivalstvo in ima pravico, pravzaprav dolžnost, da na to nasilje odgovori z namenom zaščite življenj svojih državljanov. Vendar

¹⁷⁰ Separate Opinion of Judge Higgins, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 34.

¹⁷¹ Scobbie, Iain: Words My Mother Never Taught Me – “In Defense of the International Court”, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005., str. 83.

¹⁷² Gabčíkovo-Nagymaros Project (Hungary/Slovakia), I.C.J. Rep. 1997, str. 40, odst. 51.

¹⁷³ Wedgewood, op. cit., str. 59.

¹⁷⁴ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 57, odst. 140.

pa morajo biti ukrepi, ki jih Izrael za dosego cilja sprejme, v skladu z mednarodnim pravom.¹⁷⁵

Sodišče zaključí, da se Izrael ne more sklicevati na samoobrambo ali skrajno silo, da bi s tem izključil protipravnost gradnje zidu. Sodišče skladno s tem odloči, da sta gradnja zidu in spremljajoči režim v nasprotju z mednarodnim pravom.¹⁷⁶

Ta del Svetovalnega mnenja o zidu je prejel največ kritik. Sodišče namreč ne obravnava dejstev, ki so pomembna za legitimne pravne interese Izraela (narava in obseg terorističnih napadov, vojaška nujnost, vprašanje nacionalne varnosti Izraela). Sodišče tudi ne izvede testa sorazmernosti glede gradnje zidu in vojaške nujnosti, čeprav se ta v mednarodnem humanitarnem pravu praviloma povezuje s sorazmernostjo.¹⁷⁷ Problem predstavlja dejstvo, da se Sodišče na podlagi dokumentacije, ki jo ima pred seboj, odloči, da gradnja zidu ne predstavlja edinega načina za zavarovanje varnostnih potreb Izraela, pri tem pa ta dokumentacija vprašanja vojaške nujnosti in varnosti Izraela ne obravnava poglobljeno, pač pa se tematike le dotika.¹⁷⁸

4.5.3. Pravne posledice gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju

V ustnih izjavah je veliko udeležencev postopka trdilo, da nezakonita gradnja zidu s strani Izraela ne ustvarja pravnih posledic samo za državo Izrael pač pa tudi za druge države in same Združene narode. Izrael v svoji pisni izjavi ni navedel nikakršnih argumentov glede mogočih pravnih posledic gradnje zidu.¹⁷⁹ Sodišče se zato loti presoje pravnih posledic ločeno za Izrael in ostale države, na koncu pa pove še kakšne so obveznosti Združenih narodov.

Sodišče najprej pove, da ugotovljene kršitve vzpostavljajo odgovornost države Izrael po mednarodnem pravu. Sodišče ugotavlja, da mora Izrael najprej spoštovati pravico Palestincev do samoodločbe ter obveznosti po mednarodnem humanitarnem pravu in pravu človekovih pravic. Poleg tega mora zagotoviti prost dostop do svetih mest, ki so

---

¹⁷⁵ Ibid., odst. 141.

¹⁷⁶ Ibid., odst. 142.

¹⁷⁷ Glede testa o vojaški nujnosti glej Imseis, op. cit., str. 111-113.

¹⁷⁸ Murphy, op. cit., str. 71-73.

¹⁷⁹ Ibid., odst. 144.

prešla pod njegov nadzor po vojni leta 1967.¹⁸⁰ Prav tako mora Izrael prenehati s kršitvami mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju. Skladno s tem mora Izrael ustaviti gradnjo zidu in podreti tiste dele že zgrajenega zidu, ki ležijo na okupiranem palestinskem ozemlju, vključno z vzhodnim Jeruzalemom.

Glede na to, da je Sodišče ugotovilo, da je v nasprotju z mednarodnim pravom tudi spremljajoči režim, mora Izrael razveljaviti vse zakonodajne in upravne akte v zvezi z gradnjo zidu in spremljajočim režimom. Izjema so akti, ki urejajo kompenzacije in druge oblike odškodnin, namenjene palestinskemu prebivalstvu.¹⁸¹

Izrael mora tudi plačati odškodnino za škodo, ki jo je z gradnjo zidu povzročil vsem fizičnim ali pravnim osebam.¹⁸² Sodišče opozarja, da je že Stalno meddržavno sodišče v Haagu v primeru *Factory at Chorzów* odločilo, da mora odškodnina, če je le mogoče, izbrisati vse posledice nezakonitega dejanja in vzpostaviti stanje, ki bi obstajalo, če se nezakonito dejanje ne bi zgodilo. V tem primeru je Stalno meddržavno sodišče v Haagu tudi vzpostavilo načela, po katerih se določa odškodnina za dejanja v nasprotju z mednarodnim pravom.¹⁸³ Skladno s povedanim mora Izrael vrniti zemljo, sadovnjake, olivne nasade in ostalo nepremično premoženje, ki ga je zasegel fizičnim ali pravnim osebam. V primeru, da vrnitev ni mogoča, mora Izrael zagotoviti primerno nadomestilo. Prav tako mora Izrael zagotoviti nadomestilo, v skladu s pravili mednarodnega prava, fizičnim in pravnim osebam, ki so zaradi gradnje zidu utrpeli materialno škodo.¹⁸⁴

V drugem delu presoje pravnih posledic gradnje zidu, Sodišče obravnava pravne posledice, ki nastopijo za druge države. Sodišče ugotavlja, da so med obveznostmi, ki jih je kršil Izrael, tudi nekatere *erga omnes* obveznosti. Že v primeru *Barcelona Traction* je Sodišče povedalo, da se take obveznosti tičejo vseh držav in imajo zato tudi vse države interes za njihovo spoštovanje.¹⁸⁵ Obveznosti *erga omnes*, ki jih je kršil Izrael so pravica

¹⁸⁰ Ibid., odst. 149.

¹⁸¹ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 59, odst. 151.

¹⁸² Gre predvsem za zasege in uničenja domov, podjetij in kmetijskih zemljišč.

¹⁸³ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 60, odst. 152.

¹⁸⁴ Ibid., odst. 153.

¹⁸⁵ Ibid., odst. 155.

Palestincev do samoodločbe in določene obveznosti po mednarodnem humanitarnem pravu.

Glede pravice do samoodločbe je Sodišče že v primeru *East Timor* odločilo, da gre za erga omnes pravico.¹⁸⁶ Prav tako je potrebno omeniti resolucijo GS OZN 2625 (XXV). Ta namreč določa, da ima vsaka država obveznost, s samostojnimi ali kolektivnimi akcijami, realizirati načelo enakih pravic in samoodločbe ljudstev v skladu z določbami UL OZN in nuditi pomoč OZN pri izvrševanju odgovornosti, katere ji zaupa UL OZN v povezavi s tem načelom.

Pri obravnavi *erga omnes* obveznosti mednarodnega humanitarnega prava se Sodišče sklicuje na *Nuclear Weapons* primer, kjer je odločilo, da je veliko pravil mednarodnega humanitarnega prava, ki se jih uporablja v primeru oboroženega spopada, bistvenih za spoštovanje človeka in nujnih za osnovne pogoje človečnosti. Ta pravila torej predstavljajo temeljna načela mednarodnega običajnega prava. Posledično jih morajo spoštovati vse države, ne glede na to, ali so pogodbenice konvencij, ki ta pravila vsebujejo.¹⁸⁷ Sodišče je mnenja, da ta pravila vsebujejo obveznosti, ki so nujno *erga omnes* značaja.¹⁸⁸

Sodišče poudari tudi, da 1. člen IV. ŽK določa, da morajo visoke pogodbenice spoštovati in zagotavljati spoštovanje IV. ŽK v vseh okoliščinah. Iz te določbe sledi, da ima vsaka država pogodbenica IV. ŽK, tudi če ni udeležena v določenem sporu, obveznost zagotavljati, da so zahteve IV. ŽK spoštovane.¹⁸⁹

Glede na značilnosti ter pomen pravic in obveznosti je Sodišče mnenja, da države ne smejo priznati nezakonitega stanja, ki je posledica gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju, vključno z vzhodnim Jeruzalemom. Prav tako države ne smejo nuditi pomoči pri vzdrževanju takšnega stanja. Države si morajo prizadevati, da se ustavi vsako oteževanje izvrševanja pravice do samoodločbe palestinskega ljudstva, ki izhaja iz

---

¹⁸⁶ East Timor (Portugal v. Australia), I.C.J. Rep. 1995, str. 102, odst. 29, dostopno tudi na www.icj-cij.org, obiskano dne 8.9.2005.

¹⁸⁷ Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons, Advisory Opinion, I.C.J. Rep. 1996 (I), dostopno tudi na <http://www.icj-cij.org>, obiskano 10.3.2005.

¹⁸⁸ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 61, odst. 157.

¹⁸⁹ Ibid., odst. 158.

gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju. Vse države pogodbenice IV. ŽK morajo zagotoviti spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava s strani Izraela.¹⁹⁰

OZN, predvsem GS in VS OZN, morata po mnenju Sodišča določiti nadaljnje ukrepe za prenehanje nezakonitega stanja, upoštevajoč Svetovalno mnenje o zidu.¹⁹¹

Na koncu Sodišče izjavi, da se čuti dolžno postaviti gradnjo zidu v širši kontekst. Sodišče poudarja, da sta Izrael in Palestina dolžna spoštovati mednarodno humanitarno pravo, katerega eden od glavnih ciljev je zaščita življenj civilnega prebivalstva. Sodišče ugotavlja, da so bila nezakonita dejanja in enostranske odločitve sprejete na obeh straneh; mir in rešitev tega tragičnega stanja pa je mogoče doseči le z upoštevanjem vseh pomembnejših resolucij VS OZN, predvsem resolucij 242 (1967) in 338 (1973). Sodišče ugotavlja, da je časovni načrt bližnjevzhodne četverice, ki je potrjen z resolucijo VS OZN 1515 (2003), najnovejši poskus za začetek pogajanj za razrešitev izraelsko-palestinskega problema.¹⁹²

4.6. IZREK SVETOVALNEGA MNENJA O ZIDU

Sodišče je soglasno odločilo, da je pristojno odločati o zadevi. S štirinajstimi glasovi proti enemu je odločilo, da bo svetovalno mnenje izdalo.¹⁹³

Z enakim številom glasov je odločilo, da sta zid, postavljen na okupiranem palestinskem ozemlju, vključno z vzhodnim Jeruzalemom, in njegov spremljajoči režim v nasprotju z mednarodnim pravom.

Sodišče je odločilo, da mora Izrael prenehati s kršitvami mednarodnega prava in mora ustaviti gradnjo zidu na okupiranem palestinskem ozemlju, vključno z vzhodnim Jeruzalemom. Že zgrajeni zid mora Izrael nemudoma porušiti in razveljaviti vse zakonodajne in upravne akte, ki se nanašajo na zid in njegov spremljajoči režim.

¹⁹⁰ Ibid., odst. 159. Sodišče bi na tem mestu lahko povedalo, kateri so tisti ukrepi, s katerimi lahko države zagotovijo spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava. Imseis, op. cit., str. 115.

¹⁹¹ Ibid., odst. 160-161.

¹⁹² I.C.J. rep. 2004, op. cit., str. 62, odst. 162.

¹⁹³ Ameriški sodnik Buergenthal je nasprotoval izdaji svetovalnega mnenja in je zato glasoval proti vsem sklepom svetovalnega mnenja, čeprav je v svoji deklaraciji izrazil strinjanje z večjim delom mnenja.

Izrael je dolžan plačati odškodnino za vso škodo, ki jo je povzročil z gradnjo zidu na okupiranem palestinskem ozemlju.

S trinajstimi glasovi proti dvema je Sodišče odločilo, da države ne smejo priznati nezakonitega stanja, ki je nastalo kot posledica gradnje zidu, in ne smejo pomagati pri ohranjanju takega stanja. Vse države, pogodbenice IV. ŽK, imajo poleg tega še dolžnost, da zagotovijo spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava s strani Izraela.

S štirinajstimi glasovi proti enemu je Sodišče odločilo, da mora OZN, predvsem GS in VS OZN, ob upoštevanju Svetovalnega mnenja o zidu pretehtati, kakšni naj bodo nadaljnji ukrepi, ki so potrebni za prenehanje nezakonitega stanja.¹⁹⁴

4.7. MNENJA POSAMEZNIH SODNIKOV

Ločena mnenja je podalo šest sodnikov, medtem ko je sodnik Buergenthal podal deklaracijo in ne odklonilnega mnenja, kot je običajno. Sodnik Buergenthal je glasoval proti izdaji svetovalnega mnenja in tudi proti ostalim sklepom svetovalnega mnenja. Po mnenju sodnika Buergenthala bi moralo Sodišče uporabiti diskrecijsko pravico in zavrniti izdajo svetovalnega mnenja, saj pred seboj ni imelo zadostnih podatkov in dokazov.¹⁹⁵

Poleg sodnika Buergenthala in sodnika Kooijmansa, ki je glasoval proti sklepu glede pravnih posledic gradnje zidu in obveznosti za druge države, sta kritične poglede na določene problemske sklope Svetovalnega mnenja o zidu podala tudi sodnica Higgins in sodnik Owada. Sodniki Al Khasawneh, Elaraby in Koroma pa so v ločenih mnenjih zgolj podrobneje obrazložili nekatere vidike mnenja.¹⁹⁶

Problemski sklopi, ki so jim sodniki v svojih mnenjih namenili največ pozornosti, so: nezadostnost informacij, ki jih ima pred seboj sodišče, za sprejem svetovalnega mnenja, neuravnoteženost Svetovalnega mnenja o zidu, pravica Izraela do samoobrambe pred terorističnimi napadi in premajhen poudarek mednarodnega humanitarnega prava v mnenju.

---

¹⁹⁴ I.C.J. Rep. 2004, op. cit., str. 62-64, odst. 163, Zgonec-Rožej, op. cit., str. 57.

¹⁹⁵ Declaration of Judge Buergenthal, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 1.

¹⁹⁶ Zgonec-Rožej, op. cit., str. 73.

Sodnik Buergenthal v svoji deklaraciji zagovarja, da Sodišče ni imelo na razpolago zadostnih informacij za izdajo svetovalnega mnenja. Opozarja, da Izrael ni obvezan priskrbeti informacij, ki bi bile potrebne za izdajo uravnoveženega in verodostojnega mnenja.¹⁹⁷ Sodnica Higgins v svojem ločenem mnenju navaja, da nikjer v Svetovalnem mnenju o zidu ni jasno, ali je Sodišče pridobilo podatke, ki so v javni domeni.¹⁹⁸ Sodnik Owada pa v svojem ločenem mnenju opozarja, da ima Sodišče pred seboj obširno dokumentacijo, predvsem glede humanitarnih in socialno-gospodarskih vplivov gradnje zidu, vendar pa primanjkuje podatkov, ki bi pojasnili, zakaj je izbrana smer gradnje zidu potrebna in primerna za doseg varnostnih ciljev Izraela.¹⁹⁹ Po drugi strani pa sodnik Kooijmans opozarja, da mora Sodišče spoštovati odločitev Izraela, da ne bo podal vsebinskih izvajanj, vendar pa je naloga in odgovornost Sodišča, da oceni, ali ima pred seboj dovolj podatkov za izdajo svetovalnega mnenja.²⁰⁰

Največ sodnikov očita Svetovalnemu mnenju o zidu neuravnoveženost. Neuravnoveženost izhaja že iz dejstva, da se Sodišče ukvarja s posameznim vprašanjem, ki je pravzaprav del širšega in kompleksnega problema. Sodnica Higgins ugotavlja, da se Sodišče pravilno omeji na zastavljeno vprašanje, vendar pa bi bilo potrebno za doseg uravnoveženega mnenja poudariti obveznosti, ki jih imata obe strani in ki izhajajo iz resolucije 242 (1967) VS OZN. Po njenem mnenju bi bilo potrebno zahtevo po delovanju obeh strani v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom vključiti tudi v izrek mnenja.²⁰¹ Sodnik Kooijmans je mnenja, da bi morale Sodišče bolj natančno preučiti teroristično nasilje nad izraelskim civilnim prebivalstvom in nameniti več pozornosti legitimnim interesom in odgovornosti vpletenih v konflikt.²⁰²

Problem pravice Izraela do samoobrambe pred terorističnimi napadi se neposredno povezuje s problemom neuravnoveženosti samega mnenja. Sodnik Buergenthal Sodišču očita, da pravzaprav nikoli ni preučilo narave in resnosti terorističnih napadov ter njihovega vpliva na izraelsko prebivalstvo. Dokumentacija, na kateri so temeljile

¹⁹⁷ Declaration of Judge Buergenthal, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 10.

¹⁹⁸ Separate Opinion of Judge Higgins, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 40.

¹⁹⁹ Separate Opinion of Judge Owada, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 22.

²⁰⁰ Separate Opinion of Judge Kooijmans, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 28.

²⁰¹ Separate Opinion of Judge Higgins, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 17-18.

²⁰² Separate Opinion of Judge Kooijmans, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 13.

odločitve Sodišča, o tem vprašanju namreč ne vsebuje veliko podatkov. Poleg terorističnih napadov, pa bi moralo Sodišče preučiti tudi dejstva, ki se navezujejo na vojaško nujnost in varnostne potrebe Izraela, da bi lahko Sodišče verodostojno odločalo o pravici Izraela do samoobrambe.²⁰³ Sodnica Higgins glede tega vprašanja kritizira argumentacijo Sodišča in poudarja, da pravica do samoobrambe po 51. členu UL OZN ni omejena zgolj na primere napadov držav. Izrael ima pravico do samoobrambe zoper napade, ki izvirajo iz okupiranega palestinskega ozemlja, saj to ni del Izraela.²⁰⁴ Pri tem nekateri sodniki izpostavljajo tudi dejstvo, da bi moralo Sodišče glede gradnje zidu opraviti test sorazmernosti. Sodnik Kooijmans meni, da je to potrebno, saj se vprašanje vojaške nujnosti v mednarodnem humanitarnem pravu vedno tesno povezuje z vprašanjem sorazmernosti.²⁰⁵

Sodnik Kooijmans izpostavlja še en zanimiv argument v povezavi z institutom samoobrambe. Po njegovem mnenju resoluciji VS OZN 1368 (2001) in 1373 (2001) predstavljata nov pristop k pojmu samoobrambe, ko teroristična dejanja označujeta za grožnjo mednarodnemu miru in varnosti, ki dovoljuje ukrepanje po VII. poglavju UL OZN, pri tem pa terorističnih dejanj ne pripisujeta določeni državi. Sodnik Kooijmans sicer v nadaljevanju, v nasprotju z mnenji sodnika Buergenthala in sodnice Higgins, trdi, da resoluciji VS OZN v pričujočem primeru nista pomembni, saj v primeru napadov iz okupiranega palestinskega ozemlja, ki je pod nadzorom Izraela, ne gre za mednarodni terorizem, ki bi predstavljal grožnjo mednarodnemu miru in varnosti.²⁰⁶

Humanitarno pravo bi moralo biti, po mnenju sodnice Higgins, v samem jedru svetovalnega mnenja.²⁰⁷ Po njenem mnenju bi moralo Sodišče izkoristiti priložnost in poudariti, da je zaščita civilnega prebivalstva temeljna obveznost humanitarnega prava, ki ne velja samo za okupacijsko silo pač pa tudi za tiste, ki se želijo osvoboditi okupacije.²⁰⁸

²⁰³ Separate Opinion of Judge Buergenthal, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 3-5.

²⁰⁴ Separate Opinion of Judge Higgins, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 34.

²⁰⁵ Separate Opinion of Judge Kooijmans, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 34.

²⁰⁶ Ibid., odst. 35-36.

²⁰⁷ Ibid., odst. 22.

²⁰⁸ Ibid., odst. 19.

Podobnega mnenja je sodnik Owada, ki poudarja, da je potrebno nasilje nad civilnim prebivalstvom, ki ga izvajata obe strani, obsoditi kot nedopustno.²⁰⁹

Kljub temu, da se sodniki v svojih ločenih mnenjih ne strinjajo popolnoma z argumentacijo Sodišča, pa je mogoče sklepati, da obstaja večinsko soglasje glede zaključkov, do katerih je prišlo Sodišče.²¹⁰

---

²⁰⁹ Separate Opinion of Judge Owada, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 31.

²¹⁰ Watson, op. cit., str. 16-19; Falk, op. cit., str. 42.

5. DOGAJANJE PO IZDAJI SVETOVALNEGA MNENJA O ZIDU

5.1. NEPOSREDNI ODZIVI NA SVETOVALNO MNENJE O ZIDU

Neposredni odzivi na izdajo Svetovalnega mnenja so bili različni. Palestinski voditelj Jaser Arafat je odločitev Sodišča pozdravil, izraelski premier Ariel Šaron pa je dejal, da je mnenje odvečno in neuravnoteženo, ter poudaril, da se bo gradnja zidu nadaljevala. ZDA se niso strinjale z reševanjem političnega vprašanja v okviru Sodišča, saj so mnenja, da je potrebno vsa vprašanja izraelsko-palestinskega konflikta reševati v okviru časovnega načrta bližnjevzhodne četverice. Arabska liga je izrazila zadovoljstvo nad mnenjem Sodišča, ki ga je označila kot zmago mednarodnega prava, pravnih načel in zakonitosti. Generalni sekretar ZN Kofi Annan je pozval Izrael, naj spoštuje mednarodno pravo in zahteve Sodišča.²¹¹

GS OZN se je v okviru desetega izrednega zasedanja sestala 20. julija 2004 in sprejela resolucijo ES-10/15.²¹² V njej sprejema Svetovalno mnenje o zidu in poziva Izrael ter članice OZN k njegovemu spoštovanju. GS v resoluciji od Izraela zahteva ustavitev gradnje zidu, rušitev tistih delov zidu, ki stojijo na palestinskem ozemlju in poravnava škode, ki jo je gradnja zidu povzročila. Resolucija poleg tega poziva izraelsko vlado in palestinsko oblast k takojšnji implementaciji časovnega mirovnega načrta bližnjevzhodne četverice.²¹³

Palestinske oblasti so resolucijo imenovale za zgodovinsko odločitev in za najpomembnejšo odločitev za »palestinsko stvar« od sprejema resolucije 181(II) leta 1947. Na drugi strani so izraelske oblasti resolucijo označile kot enostransko in povsem

---

²¹¹ www.24ur.com, obiskano dne 7.11.2005.

²¹² Osnutek resolucije o pravnih posledicah gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju je predložila Jordanija v imenu arabske skupine. V tej resoluciji je GS OZN tudi zadolžila generalnega sekretarja za ustanovitev registra o škodi, ki jo je gradnja zidu povzročila vsem fizičnim in pravnim osebam. A/ES-10/L.18/Rev.1, <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/0/c39066ba1f03c71385256edd00680366?OpenDocument>, obiskano dne 21.11.2005.

²¹³ Za resolucijo je glasovalo 150 držav, 6 proti (Avstralija, Izrael, Maršalovi otoki, Palau, ZDA in Zvezne države Mikronezije), 10 držav pa se je vzdržalo. Za resolucijo je glasovala tudi Republika Slovenija.

neproduktivno, poleg tega so ponovile, da bo Izrael nadaljeval z gradnjo zidu v skladu z mednarodnim pravom, kot je odločilo izraelsko Vrhovno sodišče.²¹⁴

5.2. DOGAJANJE NA OKUPIRANEM PALESTINSKEM OZEMLJU

Dne 11. avgusta 2004 je podsekretar OZN za politične zadeve, Kieran Prendergast, poročal VS OZN o situaciji na Bližnjem vzhodu. V poročilu ugotavlja, da ni opaziti oprijemljivega napredka pri vzpostavljanju miru na Bližnjem vzhodu. Obe strani kršita svoje mednarodne obveznosti in obveznosti v skladu s časovnim mirovnim načrtom.²¹⁵

V vzporednem času so se v Izraelu začeli zapletati v stranki Likud glede »ločitvenega načrta« Ariela Šarona, ki ga je ta predstavil v začetku leta 2004, začel pa naj bi se v poletju 2005. Ta načrt predvideva izpraznitev 21 židovskih naselbin na območju Gaze in 4 manjših židovskih naselbin na Zahodnem bregu ter preseljevanje židovskih naseljencev iz teh območji na ozemlje na jugu Izraela.²¹⁶ Čeprav je izraelska vlada omenjeni načrt junija 2004 že potrdila, pa je v stranki Likud obstajalo globoko nestrinjanje, ki je pripeljalo do razdeljevanja stranke na dva pola, prav tako pa so se pojavili tudi burni odzivi javnosti.²¹⁷ 26. oktobra je izraelski parlament – kneset podprl načrt o umiku iz območja Gaze in delov Zahodnega brega.²¹⁸

Zaradi nenehnega nasilja in terorističnih napadov palestinskih skrajnih skupin, Izrael 28. septembra 2004 začne z vojaško ofenzivo na območju Gaze, ki traja vse do 15. oktobra 2004.²¹⁹ To ofenzivo obsodi mednarodna skupnost, osnutek resolucije VS OZN za prekinitev vojaške ofenzive v Gazi pa ni sprejet zaradi veta ZDA. Uničevanje palestinskih domov na območju Gaze sta kot kršenje mednarodnega prava označili tudi Human Rights Watch (od tu dalje HRW)²²⁰ in UNRWA.

²¹⁴ www.24ur.com, obiskano dne 7.11.2005.

²¹⁵ Zgonec-Rožej, op. cit., str. 77.

²¹⁶ Nekaj teh ljudi naj bi izraelske oblasti, kljub nasprotovanju mednarodne skupnosti in Palestincev, preselile na območje Zahodnega brega.

²¹⁷ 25. julija 2004 so nasprotniki »ločitvenega načrta« sklenili 90 km dolgo človeško verigo; www.delo.si, obiskano 7.11.2005.

²¹⁸ Za umik je glasovalo 67 poslancev, proti 45, 7 poslancev pa se je glasovanja vzdržalo. www.24ur.com, obiskano dne 7.11.2005.

²¹⁹ Ta operacija je ena večjih od začetka intifade leta 2000.

²²⁰ www.hrw.org, obiskano 7.11.2005.

11. novembra 2004 v Franciji umre palestinski voditelj Jaser Arafat, kar pomeni novo prelomnico v procesu reševanja izraelsko-palestinskega vprašanja. Izraelski voditelji se z Arafatom niso želeli pogajati, saj naj bi ta po njihovem mnenju podpiral teroristične napade na Izrael. Po smrti Arafata je zavladovalo krajše obdobje miru, sredi decembra pa se je nasilje na območju Gaze zopet stopnjevalo. Na palestinskih predsedniških volitvah 9. januarja 2005 je zmagal nekdanji premier in član gibanja Fatah Mahmud Abas, ki se je zavzel za pogajanja z Izraelom in uresničitev časovnega načrta bližnjevzhodne četverice.

8. februarja 2005, na vrhu v Šarm El Šejku, sta se Ariel Šaron in Mahmud Abas dogovorila o sklenitvi premirja, ki je bilo v naslednjih mesecih večkrat ogroženo zaradi izbruhov nasilja na obeh straneh.²²¹ Marca so palestinske oborožene skupine v Kairu dosegle dogovor o prenehanju napadov na Izrael, izraelska vojska pa se je konec marca umaknila iz dveh palestinskih mest, Jeriha in Tulkarema.²²² Dodaten problem v palestinsko-izraelskih odnosih pa so predstavljale širitve večjih židovskih naselbin na Zahodnem bregu, ki jih je obsodila tudi mednarodna skupnost.²²³

V vmesnem času je izraelski premier Ariel Šaron, zaradi svojega načrta o umiku iz Gaze, izgubil večinsko podporo v knesetu, zato je prišlo do oblikovanja koalicije z laburisti in manjšimi ortodoksnimi strankami. Konec marca 2005 je kneset zavrnil predlog zakona o referendumu glede načrta za umik iz Gaze in tako omogočil nadaljevanje priprav za uresničitev tega načrta. V začetku junija 2005 so se izraelski in palestinski predstavniki na pogajanjih dogovorili o medsebojnem sodelovanju pri izraelskem umiku iz območja Gaze. V znak nasprotovanja načrtu je bilo v prvi polovici leta 2005 organiziranih več protestov, tako na območju Gaze kot v Izraelu. Ti protesti so se zaostrovali, ko se je približeval 14. avgust, ki je bil določen za začetek izvajanja načrta o umiku.²²⁴

²²¹ Izraelci in Palestinci so dosegli dogovor v treh točkah, ki obsega prekinitvev nasilja z obeh strani, oblikovanje skupnega ministrskega odbora, ki se bo ukvarjal z izpustitvijo palestinskih zapornikov in prenos varnostnega nadzora nad petimi mesti na Zahodnem bregu Palestincem; www.mideastweb.org, obiskano dne 7.11.2005.

²²² www.delo.si, obiskano dne 7.11.2005.

²²³ Predvsem gre za širitev največje judovske naselbine na Zahodnem bregu Ma'ale Adumim. Report of the Secretary-General prepared pursuant to General Assembly resolution 59/31, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/590/72/PDF/N0559072.pdf?OpenElement>, obiskano dne 21.11.2005.

²²⁴ Začetek umika iz Gaze je bil najprej predviden sredi julija, celoten umik pa naj bi po predvidevanjih trajal tri do štiri tedne. www.24ur.com, www.delo.si, obiskano 7.11.2005.

Izraelski umik iz Gaze in delov Zahodnega brega se je začel 15. avgusta 2005 in v nasprotju s pričakovanji je izraelskim silam, ob pomoči palestinskih varnostnih sil, uspelo območja popolnoma evakuirati do 23. avgusta 2005. Izraelske oblasti so že v juliju 2005 sporočile, da se morajo židovski naseljenci z območja Gaze in 4 naselbin na Zahodnem bregu izseliti do 17. avgusta, ko bodo začele s prisilno evakuacijo. Nekateri naselbine na severu Gaze so naseljenci zapustili že sami, vseeno pa je izraelska vojska med evakuacijo naletela na cestne ovire in številne upore židovskih naseljencev proti umiku. Pri izvrševanju načrta o umiku iz območja Gaze je sodelovalo približno 45.000 izraelskih vojakov in policistov, poleg tega pa tudi nekaj sto pripadnikov palestinskih varnostnih sil. Izraelska vojska se je z območja Gaze umaknila v septembru 2005.²²⁵ Z umikom iz Gaze se je končala 38-letna okupacija območja Gaze, ki ga je Izrael zasedel v šestdnevni vojni leta 1967.

Po končanem umiku iz Gaze so se izraelski in egiptovski predstavniki, po več mesecih pogajanj, v začetku septembra 2005 uspeli dogovoriti o namestitvi egiptovskih vojakov vzdolž meje med območjem Gaze in Egipta.²²⁶

Varnostne razmere so po koncu izraelskega umika z območja Gaze ostale nestabilne.²²⁷ Izraelci namreč ob evakuaciji niso porušili sinagog, kot je bilo sprva dogovorjeno, palestinske oblasti pa jih, zaradi pomanjkanja časa za priprave, niso mogle zaščititi. Poleg tega so si zasluge za umik iz Gaze pripisovali tako pripadniki skrajnih skupin kot tudi palestinske oblasti, kar je vodilo v nemire na tem območju.

Po umiku Izraelcev iz Gaze nasilje na obeh straneh ni prenehalo.²²⁸ Po samomorilskem napadu na tržnici v Haderi, so izraelske sile začele konec oktobra 2005 obsežno ofenzivo proti palestinskim skrajnežem.²²⁹

---

²²⁵ Zadnji izraelski vojaki so z območja Gaze odšli 12. septembra.

²²⁶ Izrael na začetku ni hotel predati nadzora nad mejo z Egiptom zaradi preprečevanja tihotapljenja orožja, vendar pa je bil na koncu le dosežen sporazum. www.24ur.com, obiskano dne 11.11.2005.

²²⁷ United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, Occupied Palestinian Territory, Gaza Strip Situation Report, 31. oktober 2005, http://www.humanitarianinfo.org/opt/docs/UN/OCHA/ochaSR_Gaza311005.pdf, obiskano dne 22.11.2005.

²²⁸ Ibid.

²²⁹ Neučinkovitost palestinskih oblasti na področju preprečevanja terorističnih napadov na Izrael je že dalj časa eden večjih problemov v izraelsko-palestinskih odnosih. Medtem, ko so Izraelci mnenja, da je

V novembru 2005 je prišlo med palestinsko in izraelsko stranjo do dogovora o odprtju mejnega prehoda Rafa in o namestitvi inšpektorjev Evropske Unije na ta prehod.²³⁰

Izraelska stranka laburistov je konec novembra 2005 izglasovala izstop iz koalicije, s čimer je omogočila morebitne predčasne volitve. Posledično je Ariel Šaron izstopil iz stranke Likud in ustanovil novo stranko Kadima, katera bo podprla bližnjevzhodni časovni načrt, ki med drugim predvideva tudi ustanovitev palestinske države. Izraelski predsednik je po Šaronovem izstopu iz stranke Likud sprejel razpustitev parlamenta, predčasne volitve pa naj bi bile razpisane za konec marca leta 2006.

5.3. DOGAJANJE V POVEZAVI Z GRADNJO ZIDU

Izrael je že takoj po izdaji Svetovalnega mnenja o zidu napovedal, da se bo gradnja zidu nadaljevala in je po juliju 2004 gradnjo še pospešil. Izrael Svetovalnega mnenja o zidu ni upošteval, vendar pa se je podredil sodbi izraelskega vrhovnega sodišča v primeru *Beit Sourik Village Council v. The Government of Israel*.

Izraelsko obrambno ministrstvo je 30. junija 2004 izdalo nov načrt, ki je rahlo spremenil prejšnje načrte za gradnjo zidu, tako da se je število palestinskega prebivalstva na zahodni strani zidu zmanjšalo. Ta načrt pa ni znatno zmanjšal površine zemlje, ki jo zid ločuje od palestinskih lastnikov.²³¹

20. februarja 2005 je izraelsko obrambno ministrstvo izdalo popravljen načrt poteka gradnje zidu na Zahodnem bregu, ki naj bi potekal malo bližje zeleni črti, vključeval pa naj bi tudi skupine naselbin.²³² Po tem načrtu bo skupna dolžina zidu, ko, oziroma če, bo ta enkrat popolnoma zgrajen, 670 kilometrov, kar je 48 kilometrov več kot po prejšnjih načrtih. Do februarja 2005 je bilo zgrajenih približno 209 kilometrov zidu. Zid bo po novem zajemal okoli 7 % zasedenega Zahodnega brega zunaj priključenega vzhodnega

---

oborožene skupine potrebno eliminirati, pa se palestinske oblasti trudijo, da bi skrajne skupine vključile v vrste varnostnih sil in policije in se tako izognile morebitni državljanski vojni.

²³⁰ www.24ur.com, obiskano dne 21.11.2005.

²³¹ United Nations, The Humanitarian Impact of the West Bank Barrier on Palestinian Communities, OCHA Report to HEPG, Update 4, september 2004, http://www.humanitarianinfo.org/opt/docs/UN/OCHA/BARRIER-REP_Update-4_%5bEn%5d-Sep2004.pdf, obiskano dne 22.11.2005.

²³² Gre predvsem za večji naselbini Ma'ale Adumim in Ari'el/Emmanuel.

Jeruzalema, medtem ko naj bi zid po prejšnjih načrtih zajemal približno 16 % zasedenega Zahodnega brega.²³³

15. septembra 2005 je izraelsko vrhovno sodišče sprejelo že drugo sodbo glede gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju. Gre za primer *Zaharan Yunis Muhammad Mara'abe v. The Prime Minister of Israel*, v katerem je vrhovno sodišče odločalo o prošnji petih palestinskih naselbin, ki so, kot posledica trenutnega poteka zidu, ujete v enklavo južno od mesta Qalqilya. Vrhovno sodišče je odločilo, da mora izraelska vlada spremeniti smer gradnje zidu, da bi se zmanjšale omejitve pravic palestinskega civilnega prebivalstva. Vrhovno sodišče tudi izrazi dvome v vojaške in varnostne potrebe, ki so vodile državo pri izbiri določene smeri gradnje zidu. Vrhovno sodišče sicer trdi, da ima Izrael pravico do obrambe svojih državljanov tudi na okupiranem ozemlju, vendar pa ne sme zgraditi zidu z namenom aneksije ozemlja.

Vrhovno sodišče je v tem primeru odločilo tudi, da Svetovalno mnenje o zidu Izraela pravno ne obvezuje²³⁴

---

²³³ United Nations, The Humanitarian Impact of the West Bank Barrier on Palestinian Communities, OCHA Report to HEPG, Update 5, marec 2005, http://www.humanitarianinfo.org/opt/docs/UN/OCHA/OCHABarRprt05_Full.pdf, obiskano dne 22.11.2005.

²³⁴ *Zaharan Yunis Muhammad Mara'abe v. The Prime Minister of Israel*, HCJ 7957/04, 15. september, 2005, dostopno na www.court.gov.il, obiskano dne 21.11.2005.

6. NAMESTO ZAKLJUČKA

Že samo dejstvo, da je Svetovalno mnenje o zidu prejelo ogromno medijske pozornosti, dokazuje, da so bila pričakovanja v povezavi z izdajo svetovalnega mnenja velika. Svetovalno mnenje je po mojem mnenju pomembno iz več razlogov. Najprej bi poudarila razvoj in razširitev svetovalne funkcije Sodišča, po kateri v današnjih dneh nedvomno obstaja potreba. Nadalje je Svetovalno mnenje pomembno za razvoj mednarodnega prava. Na koncu pa ne morem mimo dejstva, da je Svetovalno mnenje pomembno tudi za konkretno vprašanje izraelsko-palestinskega konflikta. V primeru odločanja o pravnih posledicah gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju je mednarodna skupnost pridobila prvo mnenje mednarodnega sodnega tribunala o tem vprašanju in o izraelsko-palestinskem vprašanju nasploh. Čeprav je Sodišče obravnavalo določeno vprašanje širšega problemskega sklopa, pa je vseeno opredelilo nekaj temeljev izraelsko-palestinskega spora.²³⁵

Menim da je potrebno opozoriti tudi na veliko večino sodnikov, ki so Svetovalno mnenje o zidu podprli. Čeprav obstajajo rahla razhajanja glede argumentacije, pa se štirinajst od petnajstih sodnikov strinja z zaključki, do katerih je prišlo Sodišče.²³⁶ Pravzaprav tudi sodnik Buergenthal ne oporeka vsebinski ustreznosti mnenja v večjem delu.²³⁷

Zavedam se, da ima Svetovalno mnenje tudi svoje pomanjkljivosti in se strinjam z mnenjem kritikov, da bi večja uravnoveženost mnenja, predvsem pa bolj poglobljeno argumentiranje posameznih delov mnenja prispevalo k njegovi prepričljivosti in vplivu.²³⁸ Predvsem je, po mojem mnenju, pereče kratko in površinsko sklicevanje Sodišča na dokumentacijo, ki jo ima pred seboj, in vzporedno opuščanje argumentacije svojih sklepov v primeru presojanja ukrepa gradnje zidu. Z opuščanjem argumentacije pa postane nejasno tudi, ali je Sodišče pri svoji presoji upoštevalo podatke, ki so v javni

---

²³⁵ Čeprav o večini teh temeljev obstaja soglasje v mednarodni skupnosti, pa pravno mnenje prispeva k trdnosti teh ugotovitev.

²³⁶ Falk, op. cit., str. 43, 51.

²³⁷ Separate Opinion of Judge Buergenthal, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 1.

²³⁸ Pomerance, op. cit., str. 36.

domeni.²³⁹ Popolnoma se strinjam s sklepom, do katerega je prišlo Sodišče, vendar pa menim, da je mnenje z opustitvijo argumentacije izgubilo na koheziji in posledično tudi na prepričljivosti, ki pa je za svetovalna mnenja, ki niso pravno obvezujoča, še kako pomembna.²⁴⁰

Na koncu moram omeniti še pravico Izraela do samoobrambe. Interpretacija 51. člena UL OZN, ki jo podalo Sodišče je prejela veliko kritik, saj iz samega besedila 51. člena UL OZN ne izhaja omejitev samoobrambe za primere napadov, ki jih je mogoče pripisati neki državi.²⁴¹ Na tem mestu se strinjam z mnenjem sodnika Kooijmansa, da bi bilo v današnjem času potrebno upoštevati nove elemente samoobrambe, ki so jih prinesli številni teroristični napadi, ki so jih izvršile teroristične skupine, katerih ni mogoče neposredno povezati z določeno državo.²⁴² Izrael naj bi torej imel pravico do uveljavitve pravice do samoobrambe po 51. členu UL OZN, vendar pa je temeljno vprašanje pri tem, ali so bili teroristični napadi na Izrael predstavljali dovolj visoko grožnjo in stopnjo resnosti, da je Izrael lahko uveljavljal pravico do samoobrambe.²⁴³ Žal je na tem mestu Svetovalno mnenje skopo in ne vsebuje analize terorističnih napadov na Izrael.

Drugi problemski sklop pri analizi pravice do samoobrambe pa je primernost in sorazmernost ukrepa, ki ga je Izrael uporabil za obrambo svojih varnostnih interesov. Potrebno je priznati pravico in dolžnost Izraela, da zavaruje svoje civilno prebivalstvo, vendar pa mora pri tem vseeno upoštevati pravila mednarodnega prava.²⁴⁴ Izrael zagovarja, da gre pri gradnji zidu za ukrep brez uporabe sile, vendar pa so negativne

²³⁹ Pojavljajo se kritike, da bi Sodišče že na podlagi podatkov iz javne domene lahko bolj poglobljeno in natančno obravnavalo grožnje, katerim je podvržen Izrael. Wedgewood, op. cit., str. 54., Watson, op. cit., str. 25

²⁴⁰ Scobbie, op. cit., str. 102, Imseis, op. cit., str. 118, Pomerance, op. cit., str. 36.

²⁴¹ Wedgewood, op. cit., str. 58. Murphy, op. cit., str. 64.

²⁴² Separate Opinion of Judge Kooijmans, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 35. Scobbie, op. cit., str. 81.

Zanimiva je tudi primerjava terorističnih napadov na okupiranem palestinskem ozemlju s terorističnimi napadi 11.9.2001. Glej, Murphy, op. cit., str. 68-69. Prepričljivo se mi zdi mnenje, da pogoj »nujnosti« za uveljavitev pravice do samoobrambe po 51. členu UL OZN zahteva, da se država, ki želi uveljaviti pravico do samoobrambe, najprej prepriča, da druga država, v kateri se nahaja nedržavni napadalec, ni pripravljena ali sposobna ukrepati proti temu napadalcu, da bi se odstranila grožnja, ki grozi prvi državi. Murphy, op. cit., str. 66.

²⁴³ Murphy, op. cit., str. 70.

²⁴⁴ To pravico je potrebno Izraelu priznati tudi za civilno prebivalstvo, ki živi v nezakonito zgrajenih naselbinah na okupiranem palestinskem ozemlju, saj je varovanje civilnega prebivalstva eden glavnih postulatov humanitarnega prava. Kretzmer, op. cit., str. 93.

posledice tega ukrepa vseeno zelo resne. Po mojem mnenju predstavlja največji problem, da negativne posledice trpi civilno prebivalstvo, čemur je vzrok postavitev posameznih odsekov zidu na palestinskem ozemlju in odstopanje od zelene črte. Posledično je palestinsko prebivalstvo, ki živi na tem območju, podvženo hudim omejitvam človekovih pravic. Čeprav je po navajanjih Izraela zid učinkovit pri prečevanju terorističnih napadov, pa njegov cilj ne more opravičiti trpljenja civilnega prebivalstva na okupiranem palestinskem ozemlju. Na daljši rok namreč načrtovana smer gradnje zidu vodi v trajno poslabšanje razmer za izredno veliko število civilnega prebivalstva.

Za bojazni, da bo Svetovalno mnenje o zidu vplivalo na politični proces pogajanj, lahko danes rečemo, da so sicer do neke mere utemeljene, vendar pa so bile, glede na potek dogodkov, pretirane. Čeprav se zavedam, da je rešitev izraelsko-palestinskega konflikta mogoča samo preko usklajenih pogajanj in vzajemnem spoštovanju obveznosti, se na tem mestu popolnoma strinjam s sodnikom Al-Khasawnehom, ki v svojem ločenem mnenju opozarja, da so pogajanja samo metoda za doseg cilja in ne morejo zamenjati cilja samega. Poleg tega je pomembno, da so tudi politični dogovori in odločitve utemeljeni v pravu in se izvajajo po principu dobre vere.²⁴⁵

Na koncu lahko povem le še to, da bo čas povedal, ali bosta mednarodni pritisk in sankcije opremila Svetovalno mnenje o zidu s potrebno močjo, da bo zid na Zahodnem bregu porušen. Vsekakor pa sem mnenja, da tudi politična rešitev, ki bi prinesla trajni mir in varnost na to območje, ne bo dosežena, dokler bo zid grobo posegal v pravice civilnega prebivalstva.²⁴⁶

---

²⁴⁵ Separate Opinion of Judge Al-Khasawneh, I.C.J. Rep. 2004, op. cit., odst. 13.

²⁴⁶ Naslov tega poglavja črpa svoj pomen ravno iz dejstva, da zgodba o zidu na okupiranem palestinskem ozemlju še ni zaključena.

7. BIBLIOGRAFIJA

7.1. DOKTRINA

7.1.1. Monografske publikacije

- AMR, Mohamed Sameh M.: *The Role of the International Court of Justice as the Principal Judicial Organ of the United Nations*, Kluwer Law International, The Hague, London, New York, 2003.
- ANDRASSY, Juraj: *Međunarodno pravo*, osmo izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 1984.
- Asociación para las Naciones Unidas en España: *Las consecuencias jurídicas de la construcción de un Muro en el Territorio Palestino ocupado*, Opinión consultiva de la Corte Internacional de Justicia y Nota Introdutoria a cargo del Dr. Jaime Saura Estapà, Barcelona, 2004.
- BERNHARDT, Rudolf (ur.): *Encyclopedia of Public International Law*, Vol. III, J-P, Noth Holland, Elsevier Science B.V., 1997.
- BERNHARDT, Rudolf (ur.): *Encyclopedia of Public International Law*, Vol. II, E-I, North Holland, Elsevier Science B.V., 1995.
- CAREY, Roane: *The New Intifada, Resisting Israel's Apartheid*, Verso, London, New York, 2001.
- CHOMSKY, Noam: *World orders old and new*, Columbia University Press, New York, 1994.
- COHN-SHERBOCK, Dan; DAWOUD, El-Alami: *The Palestine-Israeli Conflict: A Beginner's Guide*, Oneworld Publications, Oxford, 2001.
- DEGAN, Vladimir Đ.: *Međunarodno pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Reka, 2000.
- DOLINAR, Ksenija (ur.); KNOP, Seta (ur.): *Leksikon Cankarjeve založbe*, 3. izdaja, Ljubljana, 1998.
- GREEN, Leslie C.: *The Contemporary Law of Armed Conflict*, Melland Shill Studies in International Law, 2nd Edition, Juris Publishing, Manchester University Press, Manchester 2000.
- JOGAN, Savin: *Mednarodno vojno/humanitarno pravo*, Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije, Kranj, 1997.

- JOVIČIĆ, Sanja: Režim vojne okupacije v luči sodobnega mednarodnega prava, diplomska naloga, Univerza v Ljubljani, Pravna Fakulteta, Ankaran, 2004.
- QUMSIYEH, Mazin B.: Sharing the Land of Canaan, Human Rights and the Israeli-Palestinian Struggle, Pluto Press, London, 2004.
- SHAW, Malcom Nathan: International Law, Fourth Edition, Grotious Publications Cambridge University Press, Cambridge, 1997.
- ŠOBAJIĆ, Vojimir: Judje in Izrael, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1982.
- UHLER, Oscar M. (ur.): Geneva Convention IV Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, Commentary, 1st Edition, 1st Reprint, ICRC, Ženeva, 1994.

7.1.2. Članki

- BOHTE, Gorazd: Sodišče, ki pravico deli le s soglasjem strank: Meddržavno sodišče v Haagu, Pravna Praksa, leto 19, št. 20.
- BOHTE, Gorazd: Sodišče, ki pravico deli le s soglasjem strank: Meddržavno sodišče v Haagu II, Pravna Praksa, leto 19, št. 21/22.
- DENNIS, Michael J.: Application of Human Rights Treaties Extraterritorially in Times of Armed Conflict and Military Occupation, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 119-141.
- FALK, Richard A.: Toward Authoritativeness: The ICJ Ruling on Isreal's Security Wall, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 42-51.
- IMSEIS, Ardi: Critical Reflections on the International Humantiarian Law Aspects of the ICJ Wall Advisory Opinion, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 102-118.
- KRETZMER, David: The Advisory Opinion: The Light Treatment of International Humanitarian Law, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 88-101.
- MASIDE MIRANDA, Luis: Cuestiones relativas a la occupatio bellica, Anuario da Facultade de dereito da Universidade da Coruña, 8, 2004, str. 461-485.
- MURPHY, Sean D.: Self-Defense and the Israeli Wall Advisory Opinion: An Ipse Dixit from the ICJ?, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 62-75.
- POMERANCE, Michla: The ICJ's Advisory Jurisdiction and the Crumbling Wall Between the Political and the Judicial, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 26-41.

- SCOBIE, Iain: Words My Mother Never Taught Me – “In Defense of the International Court”, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 76-87.
- SINIORA, Randa: The International Court of Justice and the Annexation Wall, <http://asp.alhaq.org/zalhaq/site/eDocs/txtDocs/Presentations/randapres1104.htm>, obiskano dne 21.11.2005.
- WATSON, Geoffrey R.: The »Wall« Decision in Legal and Political Context, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 6-25.
- WEDGEWOOD, Ruth: The ICJ Advisory Opinion on the Israeli Security Fence and the Limits of Self-Defense, AJIL, Volume 99, No. 1, January 2005, str. 52-61.
- ZGONEC-ROŽEJ, Miša: Pravne posledice gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju, Pravniki, letnik 60, št. 1-3, Ljubljana, 2005, str. 51-78.

7.2. DOKUMENTI

- Beit Sourik Village Council v. The Government of Israel, HCJ 2056/04, 30. junij 2004, dostopno na www.court.gov.il, obiskano dne 13.10.2005.
- Concluding Observations of the Human Rights Committee : Israel, 18/08/1998; CCPR/C/79/Add.93, dostopno na <http://www.unhchr.ch>, obiskano dne 8.9.2005.
- Concluding Observations of the Human Rights Committee : Israel, 21/08/2003; CCPR/CO/78/ISR, dostopno na <http://www.unhchr.ch>, obiskano dne 8.9.2005.
- East Timor (Portugal v. Australia), I.C.J. Rep. 1995, str. 102, odst. 29, dostopno tudi na www.icj-cij.org, obiskano dne 8.9.2005.
- Gabčíkovo-Nagymaros Project (Hungary/Slovakia), I.C.J. Rep. 1997, dostopno tudi na <http://www.icj-cij.org>, obiskano dne 8.9.2005.
- General Assembly, Emergency Special Session, 23rd Meeting, 8.12.2003, Official Records, A/ES-10/PV.23, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/644/27/PDF/N0364427.pdf?OpenElement>, obiskano 4.1.2006.
- Haaška konvencija o pravilih in običajih vojskovanja na kopnem z dne 18. oktobra 1907, dostopno na <http://www.yale.edu/lawweb/avalon/lawofwar/hague04.htm>, obiskano dne 14.5.2005.
- International Court of Justice, Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Order, 19. december 2003, dostopno na http://www.icj-cij.org/icjwww/idocket/imwp/imwporder/imwp_order_20031219.PDF, obiskano dne 4.1.2006

- Interpretation of Peace Treaties with Bulgaria, Hungary and Romania, I.C.J. Rep. 1950, dostopno tudi na <http://www.icj-cij.org>, obiskano dne 10.3.2005.
- Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion, I.C.J. Rep. 2004, dostopno tudi na <http://www.icj-cij.org>, obiskano dne 22.9.2004.
- Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons, Advisory Opinion, I.C.J. Rep. 1996 (I), dostopno tudi na <http://www.icj-cij.org>, obiskano 10.3.2005.
- Mednarodni pakt o državljskih in političnih pravicah, Človekove pravice, Zbirka mednarodnih dokumentov, 1. del, Univerzalni dokumenti, Društvo za Združene narode za Republiko Slovenijo, Ljubljana, 1995, str. 8.
- Mednarodni pakt o gospodarskih, socialnih in kulturnih pravicah, Človekove pravice, Zbirka mednarodnih dokumentov, 1. del, Univerzalni dokumenti, Društvo za Združene narode za Republiko Slovenijo, Ljubljana, 1995, str. 19.
- Nicaragua v. United States of America, I.C.J. Rep. 1986, dostopno tudi na www.icj-cij.org, obiskano 18.10.2005
- Osnutek resolucije o pravnih posledicah gradnje zidu na okupiranem palestinskem ozemlju, A/ES-10/L.18/Rev.1, <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/0/c39066ba1f03c71385256edd00680366?OpenDocument>, obiskano dne 21.11.2005.
- Physicians for Human Rights v. Commander of the IDF Forces in the Gaza Strip, HCJ 4764/04, Supreme Court of Israel, dostopno na www.court.gov.il, obiskano dne 8.9.2005.
- Question of the Violation of Human Rights in the Occupied Arab Territories including Palestine, E/CN.4/2004/6, 8. september 2003, <http://domino.un.org/unispal.nsf/0/8976be248c8e02ae85256db1004dd7cc?OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Report of the Secretary-General prepared pursuant to General Assembly resolution ES-10/13, A/ES-10/248 <http://domino.un.org/unispal.nsf/0/a5a017029c05606b85256dec00626057?OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Report of the Secretary-General prepared pursuant to General Assembly resolution 59/31, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/590/72/PDF/N0559072.pdf?OpenElement>, obiskano dne 21.11.2005.
- Resolucija GS OZN 2625 (XXV), <http://daccessdds.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/348/90/IMG/NR034890.pdf?OpenElement>, obiskano dne 17.10.2005

- Resolucija GS OZN A/RES/181(II), <http://domino.un.org/unispal.nsf/9a798adb322aff38525617b006d88d77f0af2bd897689b785256c330061d253!OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Resolucija GS OZN A/RES/194 (III), <http://domino.un.org/unispal.nsf/9a798adb322aff38525617b006d88d7c758572b78d1cd0085256bcf0077e51a!OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Resolucija GS OZN A/RES/57/107, <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/0/8f8df3248bb07d0e85256cdf00524185?OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Resolucija GS OZN A/RES/ES-10/14, <http://domino.un.org/unispal.nsf/85255e950050831085255e95004fa9c3/f953b744269b9b7485256e1500776dca!OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Resolucija GS OZN A/RES/ES-10/15, <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/a06f2943c226015c85256c40005d359c/f3b95e613518a0ac85256eeb00683444!OpenDocument>, obiskano dne 21.11.2005.
- Resolucija GS OZN A/RES/ES-10/2, <http://domino.un.org/unispal.nsf/85255e950050831085255e95004fa9c3/252eeca3d55d2213802564ac00374540!OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Resolucija VS OZN 1515 (2003), <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/d744b47860e5c97e85256c40005d01d6/71b2c135fca9d78a85256de400530107!OpenDocument>, obiskano 10.3.2005.
- Resolucija VS OZN 242 (1967), <http://domino.un.org/unispal.nsf/9a798adb322aff38525617b006d88d7/59210ce6d04aef61852560c3005da209!OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Resolucija VS OZN 338 (1973), <http://domino.un.org/unispal.nsf/9a798adb322aff38525617b006d88d7/7fb7c26fcbe80a31852560c50065f878!OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Resolucija VS OZN 446 (1979), <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/d744b47860e5c97e85256c40005d01d6/ba123cded3ea84a5852560e50077c2dc!OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Resolucija VS OZN 465 (1980), <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/0/5aa254a1c8f8b1cb852560e50075d7d5?OpenDocument>, obiskano dne 3.1.2006.
- United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, Occupied Palestinian Territory, Gaza Strip Situation Report, 31. oktober 2005, http://www.humanitarianinfo.org/opt/docs/UN/OCHA/ochaSR_Gaza311005.pdf, obiskano dne 22.11.2005.

- United Nations, The Humanitarian Impact of the West Bank Barrier on Palestinian Communities, OCHA Report to HEPG, Update 4, september 2004, http://www.humanitarianinfo.org/opt/docs/UN/OCHA/BARRIER-REP_Update-4_%5bEn%5d-Sep2004.pdf, obiskano dne 22.11.2005.
- United Nations, The Humanitarian Impact of the West Bank Barrier on Palestinian Communities, OCHA Report to HEPG, Update 5, marec 2005, http://www.humanitarianinfo.org/opt/docs/UN/OCHA/OCHABarRprt05_Full.pdf obiskano dne 22.11.2005.
- Ustanovna listina Združenih narodov in Statut Meddržavnega sodišča, Društvo za Združene narode za Republiko Slovenijo, Ljubljana, 1992.
- Written Statement of Hashemite Republic of Jordan, <http://domino.un.org/unispal.nsf/9a798adbf322aff38525617b006d88d7/3b9edeb468c108b985256eb60066373d!OpenDocument>, obiskano dne 10.3.2005.
- Zaharan Yunis Muhammad Mara'abe v. The Prime Minister of Israel, HCJ 7957/04, 15. september, 2005, dostopno na www.court.gov.il, obiskano dne 21.11.2005.
- Ženevska konvencija za zaščito civilnih oseb med vojno, Človekove pravice, Zbirka mednarodnih dokumentov, 2. del, Univerzalni dokumenti, Društvo za Združene narode za Republiko Slovenijo, Ljubljana, 1996, str. 720.

7.3. SPLETNE STRANI

- Amnesty International, Israel and the Occupied Territories: The place of the fence/wall in international law, <http://web.amnesty.org/library/index/engmde150162004>, obiskano dne 20.10.2005.
- Amnesty International, Israel and the Occupied Territories: The issue of settlements must be addressed according to international law, <http://web.amnesty.org/library/index/ENGMDE150852003>, obiskano dne 3.1.2006.
- Anti-Apartheid Wall Campaign, www.stophthewall.org, obiskano dne 21.11.2005.
- Chapter 6: Advisory Opinions, http://www.lawschool.cornell.edu/library/cijwww/icj_www/igeneralinformation/ibbook/Bbookchapter6.HTM, obiskano dne 14. 10. 2005.
- CNN, www.cnn.com/WORLD, obiskano dne 7.11.2005 - 21.11.2005.
- Human Rights Watch, www.hrw.org, obiskano dne 7.11.2005 – 21.11.2005.
- International Court of Justice, Statement of the President of The Court, Speech by H.E. Judge Shi Jiuyong, <http://www.icj-cij.org/icjwww/ipresscom/SPEECHES>

- [/iSpeech_President_Shi_Speeches_SixthCommittee_20041105.htm](#), obiskano dne 25.3.2005.
- Isseroff, Ami, A Brief History of Israel and Palestine and the Conflict, <http://www.mideastweb.org/briefhistory.htm>, obiskano dne 14.10.2005.
  - MidEast Web, www.mideastweb.org, obiskano dne 7.11. – 3.1.2006.
  - POP TV, Zgodbe, Izraelsko-palestinski konflikt, http://24ur.com/bin/story.php?story_id=65&section_id=3&cl=z1, obiskano dne 7.11. - 21.11.2005.
  - Spletno Delo, www.delo.si, obiskano dne 7.11.2005 - 21.11.2005.

PRILOGA I

UNITED
NATIONS

**General
Assembly**

A

A/RES/ES-10/14
12 December 2003

Tenth emergency special session
Agenda item 5

Resolution adopted by the General Assembly

[*without reference to a Main Committee (A/ES-10/L.16)*]

**ES-10/14.   Illegal Israeli actions in
Occupied East Jerusalem
and the rest of the
Occupied Palestinian
Territory**

The General Assembly,

Reaffirming its resolution ES-10/13 of 21 October 2003,

Guided by the principles of the Charter of the United Nations,

Aware of the established principle of international law on the inadmissibility of the acquisition of territory by force,

Aware also that developing friendly relations among nations based on respect for the principle of equal rights and self-determination of peoples is among the purposes and principles of the Charter of the United Nations,

Recalling relevant General Assembly resolutions, including resolution 181 (II) of 29 November 1947, which partitioned mandated Palestine into two States, one Arab and one Jewish,

Recalling also the resolutions of the tenth emergency special session of the General Assembly,

Recalling further relevant Security Council resolutions, including resolutions 242 (1967) of 22 November 1967, 338 (1973) of 22 October 1973, 267 (1969) of 3 July 1969, 298

(1971) of 25 September 1971, 446 (1979) of 22 March 1979, 452 (1979) of 20 July 1979, 465 (1980) of 1 March 1980, 476 (1980) of 30 June 1980, 478 (1980) of 20 August 1980, 904 (1994) of 18 March 1994, 1073 (1996) of 28 September 1996, 1397 (2002) of 12 March 2002 and 1515 (2003) of 19 November 2003,

Reaffirming the applicability of the Fourth Geneva Convention [1](#) as well as Additional Protocol I to the Geneva Conventions [2](#) to the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem,

Recalling the Regulations annexed to the Hague Convention Respecting the Laws and Customs of War on Land of 1907, [3](#)

Welcoming the convening of the Conference of High Contracting Parties to the Fourth Geneva Convention on measures to enforce the Convention in the Occupied Palestinian Territory, including Jerusalem, at Geneva on 15 July 1999,

Expressing its support for the declaration adopted by the reconvened Conference of High Contracting Parties to the Fourth Geneva Convention at Geneva on 5 December 2001,

Recalling in particular relevant United Nations resolutions affirming that Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, are illegal and an obstacle to peace and to economic and social development as well as those demanding the complete cessation of settlement activities,

Recalling relevant United Nations resolutions affirming that actions taken by Israel, the occupying Power, to change the status and demographic composition of Occupied East Jerusalem have no legal validity and are null and void,

Noting the agreements reached between the Government of Israel and the Palestine Liberation Organization in the context of the Middle East peace process,

Gravely concerned at the commencement and continuation of construction by Israel, the occupying Power, of a wall in the Occupied Palestinian Territory, including in and around East Jerusalem, which is in departure from the Armistice Line of 1949 (Green Line) and which has involved the confiscation and destruction of Palestinian land and resources, the disruption of the lives of thousands of protected civilians and the de facto annexation of large areas of territory, and underlining the unanimous opposition by the international community to the construction of that wall,

Gravely concerned also at the even more devastating impact of the projected parts of the wall on the Palestinian civilian population and on the prospects for solving the Palestinian-Israeli conflict and establishing peace in the region,

Welcoming the report of 8 September 2003 of the Special Rapporteur of the Commission on Human Rights on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied by Israel since 1967, [4](#) in particular the section regarding the wall,

Affirming the necessity of ending the conflict on the basis of the two-State solution of Israel and Palestine living side by side in peace and security based on the Armistice Line of 1949, in accordance with relevant Security Council and General Assembly resolutions,

Having received with appreciation the report of the Secretary-General, submitted in accordance with resolution ES-10/13, [5](#)

Bearing in mind that the passage of time further compounds the difficulties on the ground, as Israel, the occupying Power, continues to refuse to comply within international law vis-à-vis its construction of the above-mentioned wall, with all its detrimental implications and consequences,

Decides, in accordance with Article 96 of the Charter of the United Nations, to request the International Court of Justice, pursuant to Article 65 of the Statute of the Court, to urgently render an advisory opinion on the following question:

What are the legal consequences arising from the construction of the wall being built by Israel, the occupying Power, in the Occupied Palestinian Territory, including in and around East Jerusalem, as described in the report of the Secretary-General, considering the rules and principles of international law, including the Fourth Geneva Convention of 1949, and relevant Security Council and General Assembly resolutions?

*23rd plenary meeting
8 December 2003*

Notes

¹United Nations, *Treaty Series*, vol. 75, No. 973.

²*Ibid.*, vol 1125, No. 17512.

³See Carnegie Endowment for International Peace, *The Hague Conventions and Declarations of 1899 and 1907* (New York, Oxford University Press, 1915).

⁴E/CN.4/2004/6.

⁵A/ES-10/248.

PRILOGA II

UNITED
NATIONS

**General
Assembly**

Distr.
GENERAL

A

A/RES/ES-10/15
2 August 2004

Tenth emergency special session
Agenda item 5

Resolution adopted by the General Assembly

[*without reference to a Main Committee (A/ES-10/L.18/Rev.1)*]

ES-10/15.   **Advisory opinion of the International Court of Justice
on the *Legal Consequences of the Construction of a Wall
in the Occupied Palestinian Territory* , including in and
around East Jerusalem**

The General Assembly,

Guided by the principles enshrined in the Charter of the United Nations,

Considering that the promotion of respect for the obligations arising from the Charter and other instruments and rules of international law is among the basic purposes and principles of the United Nations,

Recalling its resolution 2625 (XXV) of 24 October 1970, on the Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations,

Reaffirming the illegality of any territorial acquisition resulting from the threat or use of force,

Recalling the Regulations annexed to the Hague Convention Respecting the Laws and Customs of War on Land of 1907, ¹

Recalling also the Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War of 12 August 1949, ² and relevant provisions of customary law, including those codified in Additional Protocol I to the Geneva Conventions, ³

Recalling further the International Covenant on Civil and Political Rights,⁴ the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights⁴ and the Convention on the Rights of the Child,⁵

Reaffirming the permanent responsibility of the United Nations towards the question of Palestine until it is resolved in all aspects in a satisfactory manner on the basis of international legitimacy,

Recalling relevant Security Council resolutions, including resolutions 242 (1967) of 22 November 1967, 338 (1973) of 22 October 1973, 446 (1979) of 22 March 1979, 452 (1979) of 20 July 1979, 465 (1980) of 1 March 1980, 476 (1980) of 30 June 1980, 478 (1980) of 20 August 1980, 904 (1994) of 18 March 1994, 1073 (1996) of 28 September 1996, 1397 (2002) of 12 March 2002, 1515 (2003) of 19 November 2003 and 1544 (2004) of 19 May 2004,

Recalling also the resolutions of its tenth emergency special session on illegal Israeli actions in Occupied East Jerusalem and the rest of the Occupied Palestinian Territory,

Reaffirming the most recent resolution of the fifty-eighth session of the General Assembly on the status of the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, resolution 58/292 of 6 May 2004,

Reaffirming also the right of the Palestinian people to self-determination, including their right to their independent State of Palestine,

Reaffirming further the commitment to the two-State solution of Israel and Palestine, living side by side in peace and security within recognized borders, based on the pre-1967 borders,

Condemning all acts of violence, terrorism and destruction,

Calling upon both parties to fulfil their obligations under relevant provisions of the road map,⁶ the Palestinian Authority to undertake visible efforts on the ground to arrest, disrupt and restrain individuals and groups conducting and planning violent attacks, and the Government of Israel to take no actions undermining trust, including deportations and attacks on civilians and extrajudicial killings,

Reaffirming that all States have the right and the duty to take actions in conformity with international law and international humanitarian law to counter deadly acts of violence against their civilian population in order to protect the lives of their citizens,

Recalling its resolution ES-10/13 of 21 October 2003, in which it demanded that Israel stop and reverse the construction of the wall in the Occupied Palestinian Territory, including in and around East Jerusalem,

Recalling also its resolution ES-10/14 of 8 December 2003, in which it requested the International Court of Justice to urgently render an advisory opinion on the following question:

"What are the legal consequences arising from the construction of the wall being built by Israel, the occupying Power, in the Occupied Palestinian Territory, including in and around East Jerusalem, as described in the report of the Secretary-General, considering the rules and principles of international law, including the Fourth Geneva Convention, of 1949, and relevant Security Council and General Assembly resolutions?"

Having received with respect the advisory opinion of the Court on the *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, rendered on 9 July 2004,⁷

Noting in particular that the Court replied to the question put forth by the General Assembly in resolution ES-10/14 as follows:⁸

"A. The construction of the wall being built by Israel, the occupying Power, in the Occupied Palestinian Territory, including in and around East Jerusalem, and its associated regime, are contrary to international law;

"B. Israel is under an obligation to terminate its breaches of international law; it is under an obligation to cease forthwith the works of construction of the wall being built in the Occupied Palestinian Territory, including in and around East Jerusalem, to dismantle forthwith the structure therein situated, and to repeal or render ineffective forthwith all legislative and regulatory acts relating thereto, in accordance with paragraph 151 of this Opinion;

"C. Israel is under an obligation to make reparation for all damage caused by the construction of the wall in the Occupied Palestinian Territory, including in and around East Jerusalem;

"D. All States are under an obligation not to recognize the illegal situation resulting from the construction of the wall and not to render aid or assistance in maintaining the situation created by such construction; all States Parties to the Fourth Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War of 12 August 1949 have in addition the obligation, while respecting the United Nations Charter and international law, to ensure compliance by Israel with international humanitarian law as embodied in that Convention;

"E. The United Nations, and especially the General Assembly and the Security Council, should consider what further action is required to bring to an end the illegal situation resulting from the construction of the wall and the associated regime, taking due account of the present Advisory Opinion."

Noting that the Court concluded that "the Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory (including East Jerusalem) have been established in breach of international law",⁹

Noting also the statement made by the Court that "Israel and Palestine are under an obligation scrupulously to observe the rules of international humanitarian law, one of the paramount purposes of which is to protect civilian life",¹⁰ and that "in the Court's view, this tragic situation can be brought to an end only through implementation in good faith of all relevant Security Council resolutions, in particular resolutions 242 (1967) and 338 (1973)",¹⁰

Considering that respect for the Court and its functions is essential to the rule of law and reason in international affairs,

1. *Acknowledges* the advisory opinion of the International Court of Justice of 9 July 2004 on the *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*,⁷ including in and around East Jerusalem;
2. *Demands* that Israel, the occupying Power, comply with its legal obligations as mentioned in the advisory opinion;
3. *Calls upon* all States Members of the United Nations to comply with their legal obligations as mentioned in the advisory opinion;
4. *Requests* the Secretary-General to establish a register of damage caused to all natural or legal persons concerned in connection with paragraphs 152 and 153 of the advisory opinion;
5. *Decides* to reconvene to assess the implementation of the present resolution, with the aim of ending the illegal situation resulting from the construction of the wall and its associated regime in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem;
6. *Calls upon* both the Government of Israel and the Palestinian Authority to immediately implement their obligations under the road map,⁶ in cooperation with the Quartet, as endorsed by Security Council resolution 1515 (2003), to achieve the vision of two States living side by side in peace and security, and emphasizes that both Israel and the Palestinian Authority are under an obligation scrupulously to observe the rules of international humanitarian law;
7. *Calls upon* all States parties to the Fourth Geneva Convention² to ensure respect by Israel for the Convention, and invites Switzerland, in its capacity as the depositary of the Geneva Conventions,¹¹ to conduct consultations and to report to the General Assembly on the matter, including with regard to the possibility of resuming the Conference of High Contracting Parties to the Fourth Geneva Convention;

8. *Decides* to adjourn the tenth emergency special session temporarily and to authorize the President of the General Assembly at its most recent session to resume its meeting upon request from Member States.

*27th plenary meeting
20 July 2004*

Notes

¹ See Carnegie Endowment for International Peace, *The Hague Conventions and Declarations of 1899 and 1907* (New York, Oxford University Press, 1915).

² United Nations, *Treaty Series*, vol. 75, No. 973.

³ *Ibid.*, vol. 1125, No. 17512.

⁴ See resolution 2200 A (XXI), annex.

⁵ Resolution 44/25, annex.

⁶ S/2003/529, annex.

⁷ See A/ES-10/273 and Corr.1.

⁸ *Ibid.*, para. 163.

⁹ *Ibid.*, para. 120.

¹⁰ *Ibid.*, para. 162.

¹¹ United Nations, *Treaty Series*, vol. 75, Nos. 970–973.